

MUNTANYA

4,30€ / ANY 131 / FEBRER 2008 / **875**

CEC

ALPINISME

Els Alps Marítims

TREKKINGS

Ascensió a l'Ararat (5.137 m)

EXCURSIONISME

Un recorregut per la muntanya Blanca

PARCS NATURALS

El parc nacional de Crater Lake a Oregon

CIÈNCIES NATURALS

La vall del Congost

I CONCURS DE FOTOGRAFIA DE LA REVISTA MUNTANYA

Centre Excursionista de Catalunya

LA MUNTANYA
1r PREMI
600 € + un rellotge altímetre Techtrail AXIS
(amb brúixola digital i baròmetre)

LA MUNTANYA
FINALISTA
una motxilla d'alpinisme Ferrino FRENEY 35

LA MUNTANYA VERTICAL
1r PREMI
600 € + un casc d'escalada Petzl METEOR III

LA MUNTANYA VERTICAL
FINALISTA
una motxilla d'escalada Petzl BUG

CATEGORIES

Hi ha dues categories. La primera està dedicada a la muntanya en tots els seus aspectes; la segona, a l'escalada. Característiques:

- **La muntanya.** Fotografies d'excursions de baixa, mitjana i alta muntanya. Primers plans d'excursionistes, paisatges, fauna, flora, etc. L'entorn humà.
- **La muntanya vertical.** Imatges d'escalada en roca o glaç.

MODALITAT

Fotografia en color.

OBRES

Les fotografies s'han de presentar en format digital en un CD-ROM, en arxius JPEG en resolucions de 3.504 x 2.336 i 1.024 x 768 píxels. Les fotografies es gravaran en dues carpetes diferents que s'anomenaran «alta» (per a les fotografies de 3.504 x 2.336) i «baixa» per a les de 1.024 x 768 píxels. En el fitxer caldrà posar-hi la categoria, el títol (abreujat), el pseudònim de l'autor, la mida i l'extensió. Per exemple:

muntanya_fauna_pseudonim_alta.jpg

Caldrà presentar un màxim de dues fotografies per participant en un mateix CD amb el vostre pseudònim, que haureu de lliurar juntament amb un sobre tancat amb la butlleta d'inscripció (fotocopieu-la) que hi ha més avall. També la podeu trobar a la pàgina web de la revista *Muntanya*: www.cec.cat/revistamuntanya.

És imprescindible que les obres que es presentin no hagin estat publicades, ni tampoc premiades en cap altre concurs fotogràfic.

TERMINI D'ADMISSIÓ

El termini de presentació de les obres s'acabarà el 30 de setembre del 2008.

Les obres s'hauran de presentar a la Redacció de la revista *Muntanya* (Paradís, 10, pral., 08002 Barcelona) de dilluns a divendres de 2/4 de 6 de la tarda fins a 2/4 de 10 del vespre.

PREMIS

Hi haurà els següents premis per a cada categoria.

Categoria La muntanya:

- **1r PREMI: 600 €** + un rellotge altímetre Techtrail AXIS
- **FINALISTA: una motxilla d'alpinisme Ferrino FRENEY 35**

Categoria La muntanya vertical:

- **1r PREMI: 600 €** + un casc d'escalada Petzl METEOR III
- **FINALISTA: una motxilla d'escalada Petzl BUG**

Les fotografies premiades seran publicades a la revista *Muntanya* del mes de desembre del 2008. Els autors cedeixen a l'editor els drets d'edició i publicació de les imatges guanyadores. D'altra banda, si aquestes imatges fossin utilitzades per a espots publicitaris de les marques esportives patrocinadores, els guanyadors tindran l'opció de venda dels drets d'autor.

JURAT

El jurat estarà format per professionals de la fotografia de muntanya, per membres de la Secció de Fotografia del Centre Excursionista de Catalunya, i també per representants de les marques patrocinadores del concurs.

Tant els components del jurat com la seva deliberació es faran públics a la pàgina web de la revista *Muntanya* el setembre del 2008. La notificació dels premis es farà a través d'aquesta mateixa pàgina web a partir de l'1 de novembre del 2008.

Més informació a www.cec.cat/revistamuntanya

BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ

Nom i cognoms _____ DNI _____

Pseudònim _____ Categoria i títol _____

Adreça _____

Població _____ CP _____

MUNTANYA

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

Club Alpí Català

ANY 132 / NÚM. 875 / FEBRER 2008

ARTICLES

6 Pels Alps Marítims

Josep M. Sala

14 Ascensió al mont Ararat

Txema Castiella

20 El parc nacional de Crater Lake, un fenomen de vulcanisme

Enric Ventura Lecha

26 La muntanya Blanca: el tomb de les rases

Antoni Cabré

32 Singularitats geològiques de la vall del Congost

Enric Sunyer

SECCIONS

4 La bústia

5 Editorial

40 Visions a la ploma

42 Vies d'escalada

44 Llibres i mapes

46 La motxilla de muntanya

50 Itineraris excursionistes

Redacció, administració i publicitat

Centre Excursionista de Catalunya
Paradis, 10 i 12
08002 Barcelona
Tel.: 933 152 311
Fax: 933 151 408
cec@cec.cat
www.cec.cat

Subscripcions

Tel.: 933 152 311
revista.muntanya@cec.cat
www.cec.cat/revistamuntanya.cat
Subscripció anual: 24 €
(sis números)

Publicitat

Tel.: 696 206 159
revista.muntanya@cec.cat

Dipòsit legal

B-545-1958

ISSN

0212-2111

Director i editor

Ferran Alexandri
ferran@alexandri.cat

Secretari

Ernest Godó

Consell de Redacció

Francesc Beato
Jordi Bernat
Joan Campaña
David Mengual
Enric Nosàs
Josep M. Sala
Valentí Zapater

Disseny i maquetació

Estudi Toni Inglés
toni@toni-ingles.com

Cartografia

Albert Martínez
a@albertmartinez.com

Correcció lingüística

Adrià Martín
adria@adriamar.cat

Fotomecànica

Pacmer, S.A.
Tel.: 934 099 060

Impressió

Litografia Ochoa
Tel.: 936 855 819

Distribució

L'Arc de Berà
Tel.: 934 653 008

La revista *Muntanya* no comparteix necessàriament l'opinió que s'expressa en els articles publicats, sinó que la responsabilitat dels comentaris recau sobre els autors respectius.

Aquesta publicació no pot ser reproduïda ni totalment ni parcialment mitjançant qualsevol recurs o procediment, incloent-hi la reprografia, el tractament informàtic o qualsevol altre sistema, sense l'autorització escrita de l'editor o dels propietaris del © copyright.

La revista *Muntanya* és membre de:

Associació de Publicacions Periòdiques en Català

Aquesta secció vol ser un lloc de trobada entre la revista i els lectors. No és, doncs, un apartat dedicat a la correspondència de temàtica general, sinó que està reservat a les cartes que tractin específicament dels continguts de la revista i del món de la muntanya.

Benvolguts,

Des del parc natural de la serra de Montsant volem agrair-vos la publicació de l'article sobre la Guia de les muntanyes de Prades, el Montsant i la serra de Llena a la revista *Muntanya*; això ajuda a difondre els valors del parc i a fer que la gent l'aprecii, i per tant, en tingui cura.

Molt agraïts,

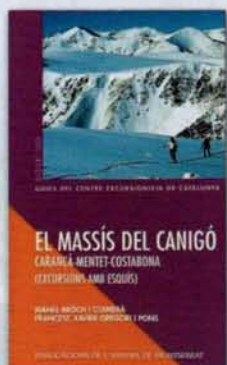
Balbina Gelonch i Garcia
Parc natural de la serra de Montsant
La Morera de Montsant

LA BÚSTIA DE MUNTANYA

Redacció de Muntanya
C/ Paradís, 10 - 08002 Barcelona
Fax: 933 151 408
revista.muntanya@cec.cat

Les cartes han de dur el nom, l'adreça i el telèfon del remitent. Per raons d'espai, poden ser editades o resumides per la Redacció de la revista.

A l'hivern fes esquí de muntanya amb les guies del CEC

El massís del Canigó.
Carançà - Mentet - Costabona
(Excursions amb esquís)

Manel Broch i Guimerà
Francesc Xavier Gregori i Pons

La vall de Núria - Balandrau - Taga - Puigllançada
(Excursions amb esquís)

Manel Broch i Guimerà
Francesc Xavier Gregori i Pons

Pica d'Estats - Monteixo - vall Ferrera
(Excursions amb esquís)

Manel Broch i Guimerà
Eduard Martí i Vergara

Mont-Roig - Certascan - vall de Cardós
(Excursions amb esquís)

Manel Broch i Guimerà
Eduard Martí i Vergara

Comissió de publicacions
Centre Excursionista de Catalunya
Paradis, 10 i 12 - 08002 Barcelona - Tel. 933 152 311

El voluntariat

Els Alps, la principal serralada de l'Europa occidental, ens acosta aquesta vegada als anomenats *Alps Maritims*, entre França i Itàlia, amb dos interessants i fàcils itineraris cap al cim de la Tenibre i el mont Clapier. Es tracta d'una de les zones potser menys conegudes d'aquesta gran serralada alpina.

A continuació ens endinsem en una gran muntanya: el mont Ararat, de 5.137 m, una de les muntanyes que s'ha guanyat un lloc privilegiat en la mitologia, perquè es diu que va ser el lloc on Noè dugué l'arca per salvar del diluvi universal l'espècie humana; però, en realitat, també és un bon trekking per a l'excursionista d'avui.

Les muntanyes del món ens duen a culminar una sèrie que hem anat publicant al llarg de tres temporades, «passejant pels parcs naturals dels Estats Units», que en aquest cas ens mostra l'espectacular formació geològica d'origen volcànic del parc nacional de Crater Lake a Oregon.

Ja en el terreny català, us presentem un article d'itineraris excursionistes de baixa muntanya, a l'anomenada *muntanya Blanca*, entre Pratdip i Colldejou, al Baix Camp, per acabar amb un interessant article de ciències naturals que comenta les singularitats geològiques de la vall del Congost.

El Centre Excursionista de Catalunya deu la seva trajectòria a tots els socis i sòcies que al llarg dels anys, amb el seu esforç i de manera desinteressada, han fet una tasca d'una importància cabdal en bé del país, de la comunitat i per a tots nosaltres, que formen el cos social de l'entitat. Es pot dir que sense els voluntaris el Centre Excursionista de Catalunya mai no hauria arribat fins avui amb el prestigi que tothom ens reconeix.

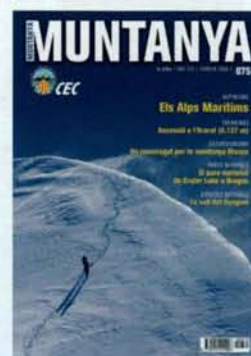
Hi ha la creença que avui en dia el voluntariat és un fet en decadència i que l'individualisme que sembla imperar no permet pensar que els voluntaris puguin ser una eina per continuar l'activitat que l'entitat necessita per tirar endavant, i m'atreveixo a dir no solament al nostre Centre, sinó també a la societat en general.

Aquesta situació de desinterès per l'activitat voluntària no és un fenomen general. Als Estats Units, per exemple, el voluntariat és la primera força en els moviments socials, i algunes organitzacions n'acullen milions, amb finalitats de tota mena i en el bé de la societat.

El Centre Excursionista de Catalunya és un dipòsit d'experiència increïble. Si una part d'aquest fons, que està en mans de molts socis, es posa al servei de l'entitat, els resultats poden ser espectaculars. És per això que us animo a tots a organitzar una sortida a la muntanya o una activitat social per a l'entitat, encara que sigui de manera ocasional. Com que cal donar-ne exemple, jo mateix n'organitzaré una de trimestral.

Josep Manel Puente

President del Centre Excursionista de Catalunya

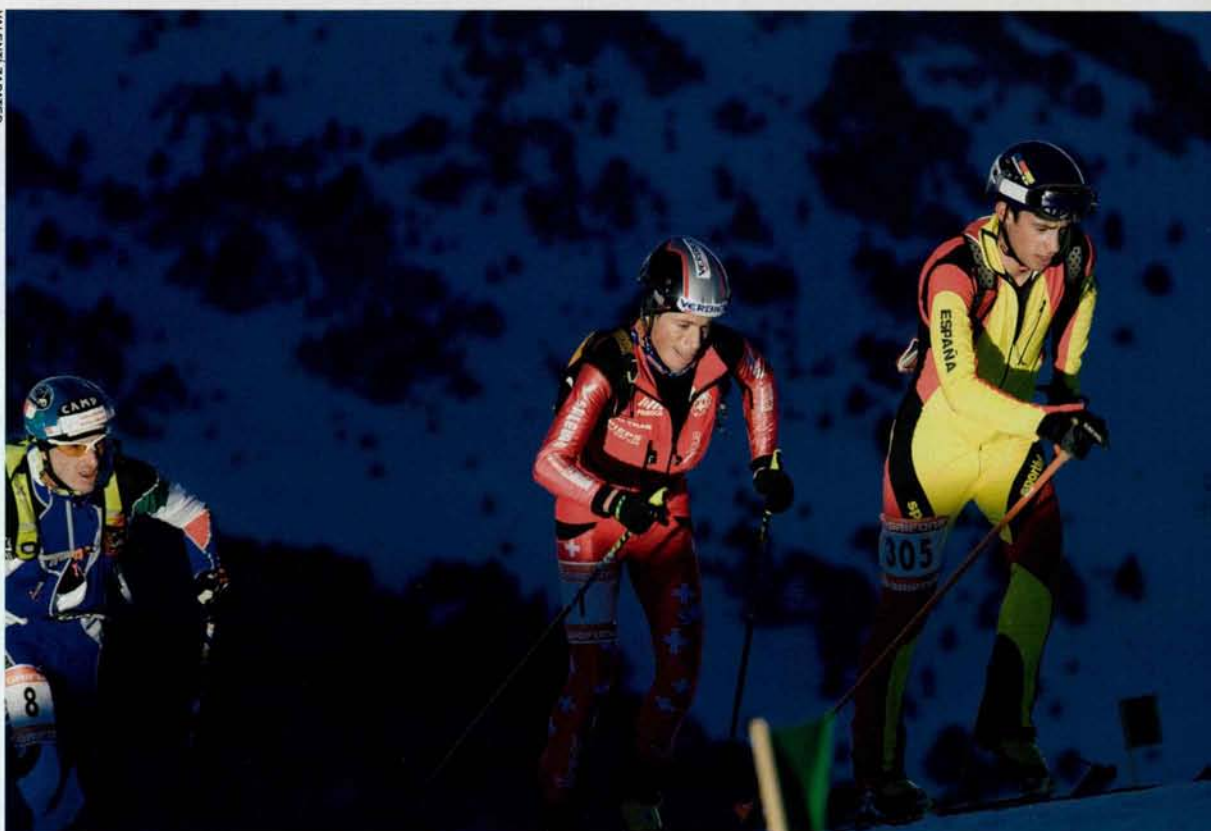

La foto que serveix de portada d'aquest número és una presa clàssica de la fotografia de muntanya, a punt d'assolir el cim, en un indret dels Alps Maritims. El fotògraf aprofita, triant un emplaçament de càmera frontal, però elevat respecte a les figures, la llum del dia, sense núvols al cel, llevat d'una minsa nebulosa que dona la sensació de vent i fred. El pes visual del cel i la muntanya nevada són gairebé equivalents, i fan una composició visual molt compacta i contrastada.

Autor: Ablestock.

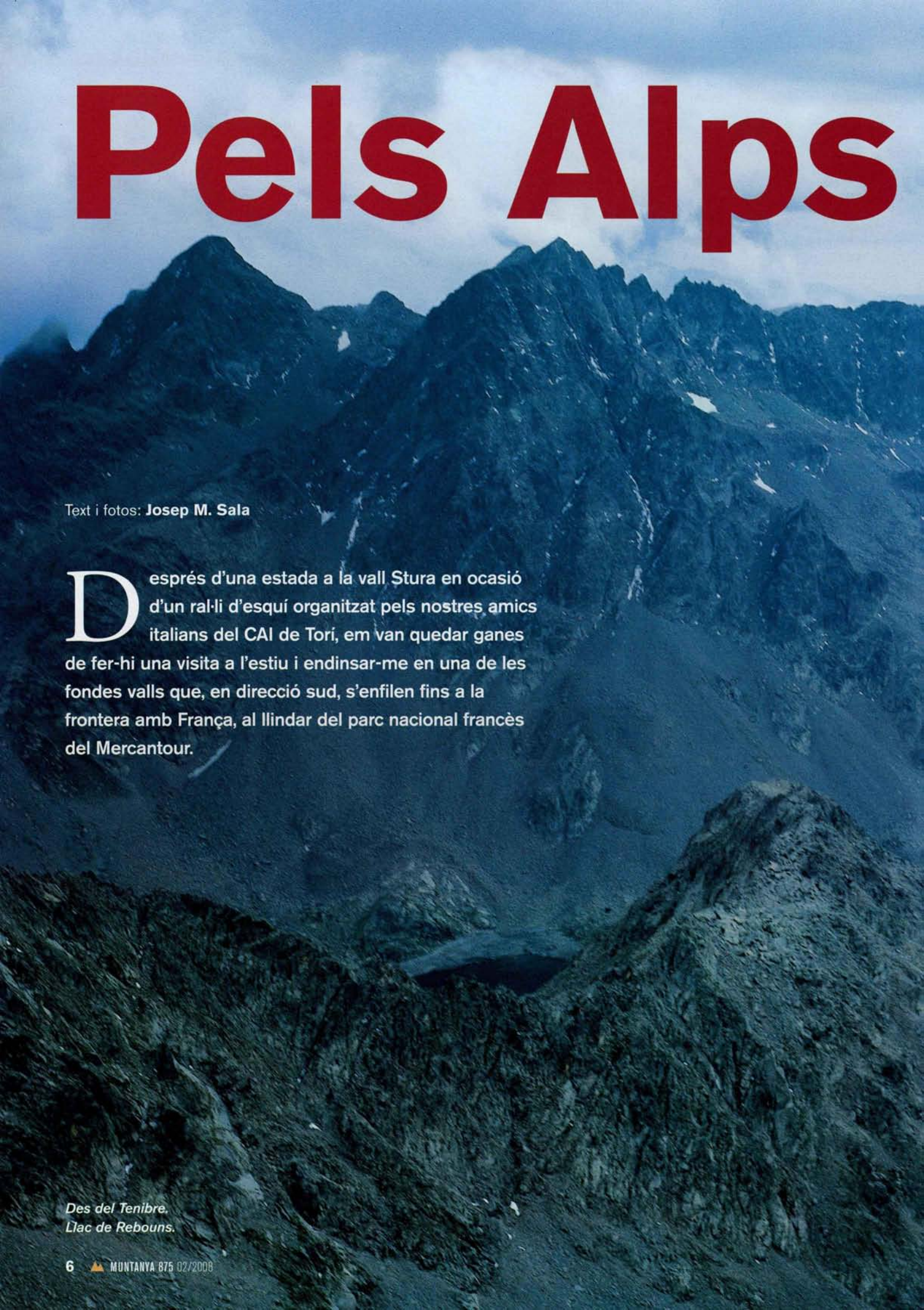
Localització: Els Alps Maritims.

VALENTI ZAPATER

49a Cursa CEC - Val d'Aran, que va tenir lloc a Baqueira-Beret el 13 de gener del 2008.

Pels Alps

Text i fotos: **Josep M. Sala**

Després d'una estada a la vall Stura en ocasió d'un ral·li d'esquí organitzat pels nostres amics italians del CAI de Torí, em van quedar ganes de fer-hi una visita a l'estiu i endinsar-me en una de les fondes valls que, en direcció sud, s'enfilen fins a la frontera amb França, al llindar del parc nacional francès del Mercantour.

*Des del Tenibre.
Llac de Rebouns.*

Marítims

Carena del Ténibre.

L'ocasió va presentar-se l'estiu del 2006. D'una manera molt plaent, al meu parer, els meus companys serien els meus fills, en Josep i l'Anna amb el seu marit, en Kevin, i la seva filla, la Clara, que van voler acompanyar-me.

Inici de l'itinerari

De Pietraporzio (*Peirapuorc* en llengua occitana, encara força viva a la vall), vàrem pujar per una bona pista fins al pla de la Regina (1.461 m). Aquí calia deixar el cotxe, ja que, encara que la pista continua amunt, no és permès el pas de vehicles. Començava una pujada no gaire forta, però sostinguda, que ens duria fins al refugi Zanotti, un petit refugi del CAI que no està guardat –cal demanar-ne la clau a Ponteb Bernardo i deixar-hi algun document d'identitat. La cara del guarda, en veure d'on som, va ser de sorpresa –segurament mai no havia vist cap català per aquells verals.

Emprenem la pista que s'enfila per un bosc frondós, barreja de pins faigs i arbres de fulla caduca, amb un torrent que canta, alegre, al costat. La tarda va de baixa i pel cel uns nuvolots posen una nota d'inseguretat al temps de demà. Pas rere pas, desgranant records llunyans d'altres moments semblants, anem fent camí. El bosc s'aclareix i entrem en un replà ocupat per un petit estanyol, el de Laurancel, i

al fons, elevat sobre un esperó rocós, es veu, entre pins, el refugi. Passem pel peu d'un faig monumental –*lou merze gros*– i arribem al trencall que, deixant la pista que continua fins a la collada propera a una antiga fortificació (Passo Sottano delle Scolettas), s'enfila per un corriol fins al refugi. El temps s'ha aclarit i les últimes llums del dia ens donen la benvinguda. Obrim i prenem possessió del refugi. Estem sols i res no trenca la pau del moment. El refugi està net i endreçat; una sorpresa agradable. Una mica de llenya ens permet encendre una estufa. Hi ha llum elèctrica, fornida per plaques solars, i aigua corrent en una petita i ben equipada cuina amb fogons de gas i tots els atuells necessaris per passar-hi una estada agradable i còmoda. En dues cambres, no gaire grans, hi ha les lliteres equipades amb matalassos i mantes. Tot net i polit. I al menjador, on l'estufa escampa una agradable escalforeta, uns bancs i unes taules ens permeten fer un sopar calent i reparador. L'estada al refugi Zanotti serà, des d'ara, un record molt agradable. És evident que en llocs molt transitats cal que hi hagi refugis grans que ofereixin tota mena de serveis i comoditats, però la pau i el contacte amb la natura viscuts en un refugi petit o en una cabana perduda en qualsevol racó de muntanya no té preu, et fa reviure els temps en què anar a muntanya era un privilegi de pocs.

Emprenem
la pista
que s'enfila per
un bosc frondós,
barreja de pins
faigs i arbres
de fulla caduca,
amb un torrent
que canta,
alegre, al costat

Cap al cim de Ténibre

Les primeres llums del dia ens troben a punt de marxar. Tanquem el refugi i el petit sanitari annex i ens assegurem que tot està en ordre. Cal baixar a trobar la pista i aviat un rètol ens indica el camí per anar al pas i al cim de Ténibre. Fa un dia net i el sol il·lumina un paisatge que, cap al nord, més enllà de la vall que vàrem pujar ahir, es perd en unes altes carenes, i, al sud, damunt mateix dels nostres caps, uns drets pendents de pedra vermellosa s'enfilen fins a un cim coronat per una creu que brilla al sol. El caminet s'enfila decididament en múltiples llaçades pel dret vessant entapissat per tota mena de flors. Arribem a un replà i entrem en una vall que és un immens pedregar, al fons, a la carena, un tall que deu ser —suposem— el pas de Ténibre i, a la seva esquerra, una aresta escairada que s'enfila fins al mateix cim. Miques de neu, restes d'una rufagada s'arrapen a les fondes canaletes. Amagat enmig dels blocs de la tartera, un petit llac, el de Mongioie, és una nota de vida en aquest desolat món mineral. Un xic per damunt del llac, una altra caserna abandonada recorda guerres passades. El caminet, ben marcat, va guanyant altura i apropant-se a la carena que tanca la vall. De sobre, un magnífic mufló apareix pasturant les escasses herbes del pedregam. La Clara, que té una flaca irresistible per tota mena de bestiar, intenta acostar-s'hi; la bèstia gira cua tranquil·lament i s'enfila, sense cap pressa, costa amunt.

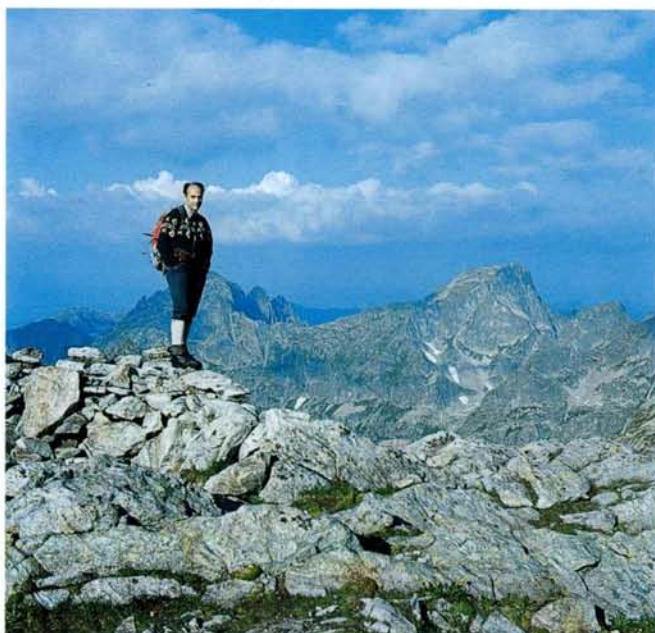
Poc després, un petit ramat d'isards creua el camí i baixa al fons de la torrentada. Un d'ells deu estar ferit o malalt i s'estira sobre una pedra; els altres el vigilen i quan el malalt —¿o vell?— s'aixeca tornen a marxar tots junts i es perden en el mar de pedres.

El camí ataca el pendent del coll i es desdibuixa. El terreny és ingrat, cal fixar bé els peus perquè tot es desfà i tira avall. La Claretta està cansada, té nou

El caminet s'enfila decididament en múltiples llaçades pel dret vessant entapissat per tota mena de flors. Arribem a un replà i entrem en una vall que és un immens pedregar

Refugi de la Valmasque.

anys i hem fet 800 m de desnivell. Ella i el seu pare tiren avall. M'hauria agradat que ens haguéssim pogut abraçar tots al cim, però quan la muntanya imposa la seva raó, cal obeir-la.

Ens costa trobar el rastre en aquest terreny esmicolat. A la dreta, sembla que una traça duu fins a una petita construcció militar, però allà una paret vertical impedeix arribar a l'aresta. Trobem el camí per l'esquerra. Amb la cura de no organitzar una allau de pedres, arribem al coll. Possiblement, anys enrere, una canal de neu feia el pas més fàcil. Som a la frontera i se'ns obre un món desconegut. El mapa diu que la vall que tenim als peus és la de Tinée, i el llac de damunt nostre, el de Fer. Per sobre d'aquesta vall es veuen les pistes d'esquí de Val d'Auron. El temps s'ha embolicat i negres nuvolades cavalquen pel cel, les boires llepen els cims més alts, per sort el

nostre objectiu, el Mont Ténibre, n'està net. Un flanqueig cap a llevant, per un terreny planer, com una petita vall suspesa al flanc de la carena, ens acosta a l'aresta que s'enfila al cim. Fotos, no pas gaire antigues, mostren que aquesta valleta estava colgada per la neu —de la qual avui no queda ni rastre— que encoixinava la duresa de la pedra. Enfilem el dret pendent i en pocs minuts som al cim (3.031 m), on hi ha una gran creu de fusta que els muntanyencs han respectat sempre.

El panorama és, avui, mig amagat per les boirades, sobretot cap al cantó italià. S'endevina, però, el massís de l'Argentera que, amb 3.297 m, és el punt més elevat dels Alps Marítims. Cap al NO, la serralada s'estira guanyant alçada cap als cims de l'Ubaye i el Queiràs; i cap al SE, puntes que sobrepassen poc els 3.000 m van a la recerca de la Mediterrània. Sota

el cim, crida l'atenció el llac de Rebouns, amb un refugi del CAF a les vores que facilita l'ascensió als cims trencats de l'Ischiator i del Corboran. Uns trons llunyans ens apressen a marxar, no sense rememorar que 36 anys enrere vàrem fer el cim del Mont Clapier, el primer tresmil venint del mar, amb el meu fill Josep. És un cim de la mateixa carena on som ara però cap a l'extrem de llevant. Aquell estiu tenia programat de fer el Mont Viso, però abans volia conèixer els Alps mediterranis i fer un xic de turisme amb la família. Des de la Costa Brava ens vàrem endinsar per la vall de Casterine camí del refugi de Valmasque i vàrem deixar el cotxe en un aparcament al final de la carretera asfaltada. El refugi, propietat del CAF, era petit i no gaire còmode, però hi havia un bon ambient de muntanya. Posteriorment va ser modernitzat i engrandit.

Al cim del Ténibre.

*A l'esquerra,
al Mont Clapier.*

*Canal de pujada al
Clapier.*

*Al Pas de la Fous.
Mont Bego al fons.*

Camí al refugi Zanotti.

El Mont Clapier

El dia següent vàrem sortir, en Josep i jo, cap al Mont Clapier, terreny granític semblant al Pallars. Deixem el llac Vert i el refugi bastit a la vora i ens enfilem cap al pas de la Fous. En guanyar alçada, la vista s'estén per damunt dels llacs Valmasque, Vert, Noir i Basto, ja als peus de la collada de Valmasque que dona

entrada, cap al sud, a la Val-des-Merveilles i els seus milers de pedres gravades amb signes cabalístics, als peus del Mont Bégo, de resonàncies mitològiques. Passem el pas de la Fous i, amb un flanqueig, ens situem sota una canal plena de neu que ens obliga a posar-nos els grampons. En aquell reculat 1970 la neu era molt més abundant que en l'actualitat. Ara la pujada deu ser tan empipadora com la del pas del Ténibre. Acabada la canal, amb pocs passos som al cim (3.045 m). Fa força bon temps i el panorama s'estén en tots sentits. Amb els anys aniré coneixent els noms dels cims i podré petjar-ne alguns. Aquest afany de conèixer i trepitjar terrenys nous és el que ens dona corda i vida als qui estimem la muntanya.

Sota els peus de l'estimbada cara NE, hi jeu una petita gelera. Possiblement ara ja no deu ser-hi. La satisfacció de tenir al costat un fill que frueix tant com tu mateix de la muntanya no és fàcil d'explicar.

Deixem passar l'estona; hem de marxar, però com que encara no en tenim prou, empenem la pujada a un cim sobre el pas de la Fous, el Viglino (2.916 m), que ens ofereix una bona perspectiva del Clapier i la seva cara NE. Diem adéu a les terres italianes i ¡avall!, que al refugi ens espera la família.

Al cim del Ténibre s'ha fet viu aquest record i m'he permès fer-vos-en participar. L'Anna i en Josep em criden i torno al present. Deixem el cim i retornem al pas de Ténibre. La baixada és fàcil i ràpida, ja que seguim els rastres de la pujada: el pedregar immens, les morrenes quietes on les van deixar els gels en retirar-se, el llaquet de la Mongioie i el caminet florit que ens deixa al peu de la pista que puja al pla de la Regina. Dalt del seu racó, voltat de pins, veiem el refugi amb molta jovenalla al voltant. Avui l'estada no ha pogut ser més idíl·lica. Comencem la llarga davallada fins al pla on tenim el cotxe aparcant.

Han estat uns llargs 1.600 m de desnivell i les meves cames, que ja no són les que van pujar al Mont Clapier, se'n ressentien, però el desig de conèixer un nou paratge dels Alps, aquest cop els Marí-tims, s'ha fet realitat i això és prou premi.

Companyia de guies del Centre Excursionista de Catalunya

1

SERVEIS DE PROFESSIONALS PER A TOTA MENA D'ACTIVITATS DE MUNTANYA

- Excursionisme d'estiu i d'hivern (raquetes de neu)
- Alpinisme i escalada (roca, neu, cascadisme)
- Esquí fora de pista, esquí de muntanya
- Descens de glaceres
- Vies ferrades
- Activitats per a nens i nenes
- Expedicions

2

CALENDARI ESTABLE D'ACTIVITATS

- Bateig d'escalada en roca a Montserrat (14 de maig)
- Iniciació a l'alpinisme a Chamonix (3-7 de juliol)
- Monte Rosa. Punta Gnifetti (26-30 d'agost)
- Mont Blanc (1-5 de setembre)
- Via ferrada (29 d'octubre)

3

ACTIVITATS A LA CARTA

Per fer qualsevol tipus d'ascensió a una muntanya, la millor fórmula és la contractació particular d'un guia, per dur a terme els teus projectes, segons les teves expectatives.

4

MUNTANYES DEL MÓN

Preparació, acompanyament i guiatge a trescs, ascensions i expedicions d'arreu del món.

PER A MÉS INFORMACIÓ:

Centre Excursionista de Catalunya
Paradís, 10 i 12 / 08002 Barcelona
Tel. 933 152 311
www.cec.cat
companyiaguies@cec.cat

Joan Jover
Tel. 933 470 269
www.geocities.com/joanjovergarcia
jjover@mesvilaweb.cat

Ascensió al mont Ararat (5.137 m)

Entre mites i identitats

Text i fotos: Txema Castiella

Les muntanyes tenen simbologia. I el mont Ararat és una de les muntanyes que s'ha guanyat un lloc privilegiat en la història, els mites i la religió. És un dels cims documentats des de fa més temps: la Bíblia, al llibre del Gènesi, el cita com el lloc on Noè va arribar amb l'arca per salvar del diluvi universal l'espècie humana i una bona part de la fauna existent.

També apareix relacionat amb un altre diluvi, sumeri en aquest cas (epopeia de Gilgamesh), la qual cosa deu tenir molt a veure amb la seva alçada, molt lluny de la terra, molt a prop del cel. Però a més de la simbologia religiosa, té connotacions culturals i polítiques: per als armenis, un poble que va patir una sagnant repressió i deportació a finals del segle XIX i principis del XX per part dels turcs com a resultat de la lluita per la independència, és el símbol de la nació. Durant un temps va formar part del seu territori i ara, a escassos trenta quilòmetres de la frontera, la presència imponent de l'Ararat és per a ells un símbol de la seva identitat. Si les fronteres difoses de la geografia

fan que Turquia pugui ser considerada part d'Europa, aquí hi ha la porta que connecta el nostre continent amb les vastes extensions d'Àsia. Turcs, armenis, kurds (un altre poble que lluita per tenir un estat propi) i iranians basteixen les seves històries sota la llarga ombra de l'Ararat.

Sigui com sigui, més enllà de simbolismes i llegendes, l'Ararat és un volcà d'una bellesa extraordinària. Tot i estar adormit (la darrera activitat volcànica registrada data de juliol del 1840), té una esvelta elegància: s'aixeca com un castell des de les planes de l'Anatòlia oriental, pràcticament sol enmig de la terra, acompanyat només pel Petit Ararat (3.925 m), amb el qual compona una bella estampa de pare i fill.

La seva alçada li garanteix neus perpètuas i abundants que alimenten la seva glacera.

A causa, precisament, de la tensa història que s'ha teixit en aquesta zona fronterera, l'Ararat va estar durant molts anys tancat a les expedicions de muntanya i tot just es va reobrir l'any 2000. La presència de la guerrilla del PKK (Partit dels Treballadors del Kurdistan) ha convertit aquestes terres en una zona molt militaritzada i, encara avui, per anar-hi cal tramitar amb un mínim de tres mesos d'antelació un permís especial que, en última instància, concedeix l'exèrcit turc, que hi té desplegades moltes casernes i controls. A més, cal concertar l'ascensió amb guies autoritzats per la Federació de Muntanya Turca.

1r dia. DOGUBAYAZIT-CAMP I

De Dogubayazit se surt en furgonetes per la carretera que comunica amb l'Iran (la frontera és a només vint quilòmetres), es passa el darrer control militar —on es lliura la llista dels participants autoritzats— i s'agafa una pista en mal estat que enfila cap al massís del volcà. Després de passar alguns petits poblets on la vida sembla aturada des de fa molts segles —les dones són invisibles: resten darrera dels murs de maons de senzilles construccions— les furgonetes s'aturen en un punt on la pista es fa més intransitable. Aquí (a 2.000 m) els equipatges es traslladen a les mules i els cavalls —que seran el mitjà de suport logístic fins als camps I i II— i comença el trekking pròpiament dit. Tres hores d'ascensió suau per un terreny erm i pedregós ens porten fins al camp I (3.000 m). Els campaments són una senzilla infraestructura composta de tendes de campanya de dues o tres persones i un parell de tendes més grans que fan de cuina i menjador. Hi ha un punt d'aigua que arriba de la glacera, però que necessita imperiosament ser tractada amb pastilles de pota-

L'Ararat va estar durant molts anys tancat a les expedicions de muntanya i tot just es va reobrir l'any 2000

L'EXPEDICIÓ

La millor època per anar-hi és de mitjan juny a mitjan setembre. Fora d'aquest període, les dures condicions meteorològiques i la manca d'infraestructures (no hi ha cap refugi a la zona) la fan desaconsellable. Vàrem tramitar permisos i organització tècnica mitjançant una agència de viatges (Tuareg). El viatge s'inicia en vol Barcelona-Istanbul i d'Istanbul a Van, ciutat situada a l'extrem oriental de Turquia i al costat del llac Van, un veritable mar interior per les seves dimensions. Des de Van, un trajecte de tres hores per carretera ens porta a Dogubayazit, una petita ciutat amb aires de frontera i mirador privilegiat de l'Ararat. En una de les serres que la flanquegen s'alça molt ben conservat el palau Isak Pasha Sarayi, que mereix una visita evocadora dels temps en què la ruta de la seda passava per aquelles planes.

Els campaments són una senzilla infraestructura composta de tendes de campanya de dues o tres persones i un parell de tendes més grans que fan de cuina i menjador

bilització. La primera nit ens espera una sorpresa: el cap del campament, un kurd tocat anomenat Macsim que duu el mocador palestí, entra a la tendamenjador i comença a cantar. Aviat van entrant i se li afegeixen el cuiner i els mulers i ens regalen cants improvisats i corals que, sense entendre'ls, ens transmeten emoció, malenconia i sentiments universals. Envegem aquesta espontaneïtat i aquest ritme i acabem ballant danses kurdes a l'exterior.

2n dia. ACLIMATACIÓ

L'ascensió a l'Ararat no és tècnicament difícil. Normalment només calen grampons i un piolet per a la glacera de l'últim dia. Les principals dificultats estan associades al temps extremadament canviant —en poques hores pot canviar diverses vegades— al fred i al vent, que a partir dels quatre mil metres es presenta sovint amb molta força. Tanmateix, el principal obstacle que cal vèncer està en la prevenció i l'adaptació al mal de muntanya. Per això, el segon dia es destina a aclimatar-se: es puja fins al campament II, situat a 4.200 metres. Són quatre hores d'ascensió per un camí molt inclinat però ben marcat i en què utilitzem també les mules. El principal inconvenient d'aquest dia d'acclimatació és que per la manca d'alternatives es fa i es desfà el mateix trajecte que caldrà fer el tercer dia: ascens i descens del camp I al II. La sensació d'absurd és inevitable. Malgrat tot, aquests mil metres de desnivell són una bona base per aclimatar-

se i per gaudir de les vistes de les planes que connecten Turquia i l'Iran, un espai immens i silenciós que produeix un gran assossec a l'ànima i en el qual es van descarregant angoixes i preocupacions. També des d'aquesta alçada es contempla per primera vegada la vista del Petit Ararat, que ens acompanyarà durant tota l'ascensió de l'últim dia. De retorn al camp I, hi ha prou temps per fer estiraments, per comprovar els grampons, per esperar la sortida de la lluna i per anar a dormir ben aviat. Les temperatures de dia són agradables però de nit baixen considerablement.

3r dia. CAMP II

De bon matí, les mules carreguen un altre cop els equipatges i enfilem cap al camp II pel mateix camí que el dia anterior. El camp II, situat a 4.200 metres, és un indret inhòspit, fred i ventós. Enmig de les grans pedres que s'acumulen al pendent, els organitzadors han aconseguit esclarir alguns racons per encabir-hi de forma precària unes quantes tendes petites. Les màrfeques són imprescindibles per poder dormir amb un mínim de comoditat. El dia és curt: a les sis de la tarda es fa un sopar d'atac (arròs i sopa de pasta) i anem a dormir ben aviat. A la una de la matinada cal llevar-se per enfilem l'ascensió final. Aquell vespre arriba una tempesta poc amistosa i deixa una immensa nevada que cobreix tot el campament. Això accentua una certa sensació de vulnerabilitat, pròpia de l'alta muntanya.

4t dia. CIM DE L'ARARAT

Tot i el procés d'acclimatació, dos dels companys pateixen mal d'alçada i no podran sortir a fer el cim. A la una de la matinada tothom està despert: els nervis previs a l'ascensió, d'una banda, i la incomoditat del terreny, de l'altra, fan que el son sigui lleu i fràgil. Després d'un te amb galetes, ben aprofitats amb diverses capes i equipats amb bastons i amb els frontals, a les dues iniciem l'ascens. Són mil metres de desnivell que no ofereixen descans, amb pendents forts i pedregosos al començament. Caminem tot el trajecte sobre neu, per la tempesta que ha caigut poques hores abans: aquesta neu recent ens permetrà evitar l'ús de grampons a la glacera, cosa que celebrem, ja que el fred és intens i l'operació de col·locar-los ens sembla incòmoda. L'ascensió nocturna té diversos avantatges; un dels més coneguts és guanyar temps per poder fer el descens fins al camp I. Però un altre és el de salvar els desnivells més importants protegits per la foscor, que ajuda a no ser-ne conscient. L'aire duu menys oxigen i el pas és lent. Ha de ser lent. Encara hi ha un altre avantatge. Si hem de fer cas dels guies –i la nostra experiència ho confirma– l'Ararat acostuma a estar ennuvolat gran part del dia. De 7 a 9 del matí, però, és quan té més possibilitats de ser net i ras. A les 5 del matí, una ratlla blavosa titubeja a l'horitzó i de seguida s'encén, mostrant allà baix la silueta del Petit Ararat (3.896 m). A l'altra banda, a l'esquerra, un dels espectacles més superbs que podem imaginar: l'ombra de l'Ararat es projecta sobre les estepes de l'Anatòlia de l'est amb una forma piramidal perfecta. La neu és d'una qualitat extraordinària, neu pols acabada de caure i sobre la qual és fàcil caminar. Aviat apareix el cim i els últims pendents es fan llargs, si bé els recorrem amb l'ànim ben despert. Hi ha l'emoció del que ja s'albira possible. Quan arri-

bem al cim (5.137 m) són les set del matí; cinc hores d'ascensió, dures però que no se'ns han fet pas llargues. El cim, efectivament, és net i la vista pot abraçar valls i extensions que, d'un color semblant, amaguen països ben diferents. Ens felicitem i ens congratulem també per la sort que tenim. Fa fred, però el vent –un dels obstacles més seriosos per assolir el cim i que fa que a pocs metres molts grups hagin de girar cua– està sorprenentment calmat. Hi ha temps per a abraçades i fotografies.

El descens és vibrant, divertit i també emocionant. Els pendents apareixen ara com matalassos blancs pels quals podem córrer com nens petits. El contrast entre la puresa blanca de la neu i els ocres esmorteïts del fons de les valls ens ofereix una imatge irreal. Els guies han de tenir cura que, amb les alegries del descens, no ens desviem per unes pales de neu insegura. El descens es fa amb rapidesa i en una hora i mitja ja som al camp II. Retrobem els companys que no hi han pogut pujar, més refets, tot i que el mal de muntanya s'arrapa al cos i al cap i no el deixa fins que no s'ha descendit un bon grapat de metres. Després d'un te amb alguna galinadina, no hi ha temps per reposar: cal desplantar i plegar les tendes, refer els farcells i carregar-ho tot plegat a les mules. I començar el descens fins al camp I. En total hauran estat cinc hores d'ascens i tres o quatre de descens, mil metres de pujada i dos mil de baixada.

El camp I, després del cansament i les incomoditats del camp II, se'ns apareix ara com un indret confortable, on hi ha petits racons de gespa que ens semblen pletes ceretanes i amb espais per estirar-se, caminar una mica, rentar-se o seure a llegir. Luxes que no havíem copsat en les dues primeres estades. El dia és curt en aquestes latituds: tornem a sopar a les sis de la tarda i a les set tothom dorm a les tendes.

L'Ararat es veu de lluny com una mole imponent.

L'ascensió a l'Ararat requereix un mínim de 5 dies

El descens és vibrant, divertit i també emocionant. Els pendents apareixen ara com matalassos blancs pels quals podem córrer com nens petits. El contrast entre la puresa blanca de la neu i els ocres esmorteïts del fons de les valls ens ofereix una imatge irreal

Permisos i requisits

Per anar a la zona del mont Ararat es necessita un visat especial, que cal demanar amb dos mesos d'antelació com a mínim. Si es viatja per compte propi, cal sol·licitar-lo a l'ambaixada de Turquia. Els requisits, taxes i documentació necessària es poden consultar a la seva web (www.tcmadrid-be.org/visados_agri.htm). Per fer l'ascensió és obligatori, a més, contractar un guia de la Federació de Muntanya de Turquia (www.tdf.org.tr/).

Com podem anar-hi

La millor opció des d'Istanbul és anar a la ciutat de Van. Hi ha vols directes de la Turkish Airlines de dues hores de durada. Des de Van, el viatge fins a Dogubayazit es fa per carretera (175 km, però quasi 4 hores de trajecte, amb controls militars).

A Dogubayazit hi ha una mínima infraestructura hotelera i algunes agències on es poden contractar els serveis del trekking. A www.ararattrek.com els preus per l'ascensió de 8-9 dies (hotels a Van i Dogubayazit, transfers, tendes, manutenció, mules i guia professional) eren de 480 € per persona el 2007.

Salut pública

No és obligatòria cap vacuna per a Turquia, tot i que per motius del trekking es recomana el teta-

nus i el tifus. Les principals precaucions són les habituals amb el menjar i l'aigua. Es molt recomanable només consumir aigua mineral embotellada i pactar amb els organitzadors del trekking que carreguin garrafes suficients per a tots els dies, perquè durant tots els dies de l'ascensió no es troba aigua potable.

Característiques del trekking

L'ascensió pròpiament dita a l'Ararat requereix un mínim de 5 dies (un dels qual és d'aclimatació). En els mesos d'estiu no presenta dificultats tècniques especials, llevat del risc de mal d'alçada. En l'equipatge no hi poden faltar els grampons, el piolet i l'arnès, necessaris per a l'últim dia. No hi ha cap refugi a la zona, per la qual cosa l'allotjament és en tendes de campanya, i un bon sac de dormir és indispensable. Tampoc no hi campaments estables, sinó que aquests es munten i desmunten en funció de les expedicions.

Bibliografia

LENNON, Peter. *Mount Ararat region. Eastern Turkey Guide & Map*. West Col productions, 2004. (Aquest llibret conté un mapa de la zona a 1:200.000).

KEMAL, Yasar. *La furia del Monte Ararat*. Barcelona: Ediciones B, 2000.

5è dia. RETORN A DOGUBAYAZIT

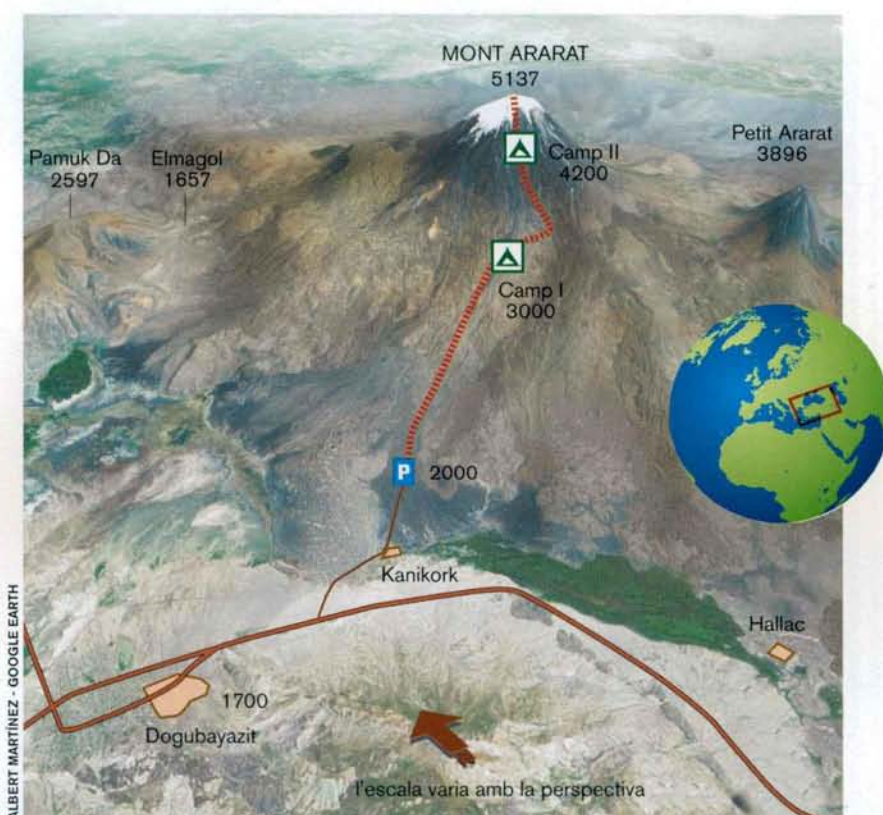
De bon matí, després d'esmorzar –el cuiner ha fet un extra i avui tenim ous remenats–, cal recollir el campament, tornar a carregar les mules i enfilat cap a la vall. Un descens suau, per un camí ben fressat i sense tantes pedres. La vista és magnífica: cap a dalt, el mont Ararat continua cobert de núvols i de neu;

cap a baix, una immensa estepa on s'entreuen un riu sense aigua, algunes tendes de nòmades kurds i la ciutat de Dogubayazit al fons. És un descens per gaudir de l'experiència acumulada. En dues hores ens retrobem amb les mules i les furgonetes. Nou trànsit d'equipatges.

Arribats a Dogubayazit demanem per visitar el hammam. No hi ha turistes en aquesta zona i ens sentim certament estranys. No sabem si n'hi ha ni tampoc si serà obert als turistes com nosaltres. Finalment, als afores del poble trobem un edifici relativament nou i cobert de rajoles blaves amb un gran estenedor de tovalloles al pati d'entrada. Les prevencions són injustificades: som benvinguts i ens atenen molt bé. Hi ha un *hammam* per a homes i un altre per a dones. L'experiència, com sempre, resulta gratificant. Els banys turcs, basats en el vapor d'aigua i l'escalfor, que neteja la pell, són un gran senyal de civilització. D'una civilització diferent. Complim tots els rituals: la sauna, el bany turc, la piscina d'aigua freda i, sobretot, el massatge enèrgic sobre el marbre. Un efecte balsàmic i reparador. Del tot recomanable.

La visita al hammam assenyala el final del viatge. Amb els vapors que ens emboïren els pensaments, comencem a acomiadar-nos d'aquesta zona de l'Anatòlia profunda. Un altre trajecte de tres hores ens durà a Van vorejant-ne l'immens llac. Dormirem a Van i l'endemà al matí un avió ens retornarà a Istanbul. La màgia i el brogit d'aquesta gran capital, pont d'Orient i Occident, sempre és captivadora. Però a Istanbul ja tenim la sensació que som en un altre país. El mític Orient, allà on ressonen les veus de les mil i una nits, és molt lluny. És a prop del llac Van, sota les ombres de l'Ararat. Un volcà fabulós que, tot i estar adormit, mostra una elegància envejable. L'alçada el fa bell, però encara l'embelleix més l'edat. Una edat inconfessable, però que li ha permès viure diversos diluvis universals i vigilar una de les fronteres més inestables del món. Les muntanyes són emblemàtiques, i aquesta amaga a la falda molts secrets, molts anhels i molts patiments. Ha vist molt, l'Ararat, i nosaltres ens sentim privilegiats perquè l'hem pogut veure i hem pogut percebre, des del cim, el pas del temps.

ASCENSIÓ AL MONT ARARAT 5.137 m (Turquia)

El cim de l'Ararat s'eleva fins als 5.137 m entre Àsia i Europa
15 dies de viatge recurrent, a més, la Capadòcia i les muntanyes del mont Taurus

Sortides al juliol i a l'agost
Sol·licita el nostre catàleg

viatges
trekking & aventura

Gran Via 523
08011 Barcelona
tel. 934 543 702
bcn@trekkingyaventura.com
www.trekkingyaventura.com

Crater Lake National Park,

**un fenomen de vulcanisme
de primera magnitud**

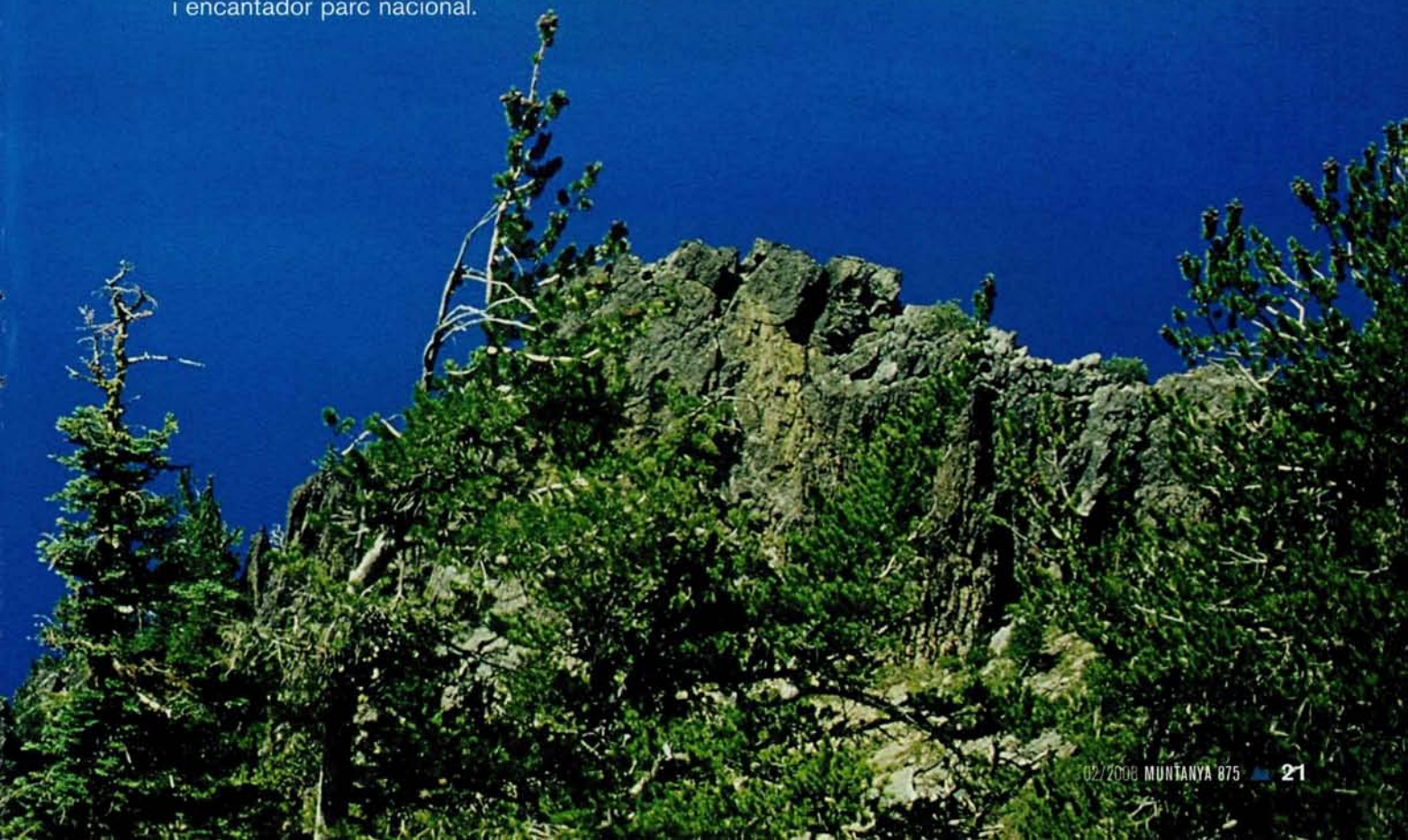
Passejant pels parcs nacionals dels Estats Units

Text i fotos: **Enric Ventura i Lecha**

Imaginem que el nostre estimat Montseny fos un volcà que de sobte esclata en una violenta erupció de tal magnitud que tot el con volcànic, en un perímetre de 60 km, desapareix, i en el seu lloc, hi queda una circumferència imaginària que abraça els termes de Sant Esteve de Palautordera, Aiguafreda, Seva, Viladrau, Riells de Montseny, Gualba i Sant Celoni —és a dir, tota la base del con—; que, a més de desaparèixer el con, s'hi forma una caldera de 1.600 m de profunditat dels quals 600 m, amb el temps, s'omplen d'aigua: un total de 50 km³ de terres i magma que es desintegren...

Bé, doncs això és el que va passar ara fa 7.700 anys al Crater Lake, convertit avui dia en un magnífic i encantador parc nacional.

Vista aèria del volcà.

Vista del llac d'un blau intens amb el reflex de les muntanyes.

Perspectiva del llac.

Vista del Rim Village i del Visitor Center.

Panoràmica d'una bona part del llac.

El Crater Lake, a més de ser avui un parc nacional, és un volcà extingit que està situat al sud de l'estat d'Oregon i relativament a prop de la frontera amb l'estat de Califòrnia, i forma part de la serralada Cascade Ranger.

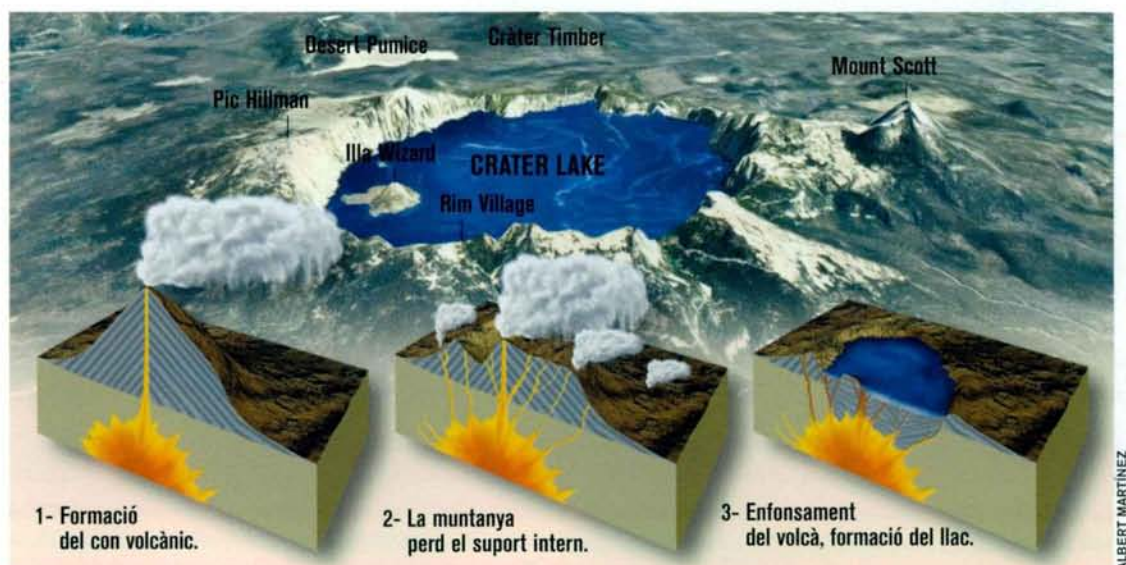
El parc té una extensió total de 183.224 acres, que equivalen a 74.132 ha, i està tot envoltat de grans zones de boscos completament deshabitades: a l'oest i al sud es troba el Winema National Forest; a l'est, el Rogue River National Forest, i al nord, l'Umpqua National Forest. Tot plegat ocupa una extensió que gairebé triplica l'àrea protegida. El dia 22 de maig del 1902 el vint-i-sisè president dels Estats Units, Theodore Roosevelt, va signar el decret que declarava el Crater Lake parc nacional.

El fenomen volcànic de Crater Lake

El fenomen volcànic degué ser d'una magnitud tan gran que s'escapa de la nostra imaginació. Els científics calculen la data de l'erupció ara fa 7.700 anys i creuen que va afectar una bona part del continent nord-americà. En el lloc on ara hi ha el cràter, hi havia el mont Mazama, una muntanya d'una alçada estimada de 3.500 m que, després de diverses erupcions, es va desintegrar, va desplaçar 50 km³ de magma i va provocar un con de 1.600 m de profunditat. En acabar l'activitat volcànica, i al llarg de milers d'anys, aquest immens forat de gairebé 2 km de profunditat es va anar omplint d'aigua procedent de les pluges, de les neus de l'hivern –molt abundoses en aquesta regió– i de les possibles aportacions internes volcàniques. Estudis posteriors han demostrat que l'aigua dipositada és un ecosistema tancat; és a dir, que cap corrent entra o surt del «maar» ('llac' en llenguatge geològic). Llavors caldria preguntar-nos ¿com és que aquesta immensa olla no ha arribat mai a omplir-se? La causa és que a mesura que s'omplia, n'augmentava la superfície d'evaporació, fins que s'arribà a l'equilibri entre l'aigua recollida i l'aigua evaporada, de manera que els nivells fluctuaven molt lleugerament d'un any a un altre.

Una altra peculiaritat del llac és l'intens color blau de les aigües. Aquest color es deu al fenomen físic de l'absorció dels colors a través de l'aigua. De tots és sabut que l'aigua absorbeix progressivament la llum que li passa a través, i ho fa més ràpidament amb els colors calents (vermell, groc) que amb els freds (verd, blau); per tant, només el blau és capaç de sortir reflectit d'una aigua tan profunda.

Aquest singular indret, però, encara ens reserva més sorpreses. Després del cataclisme principal, una sèrie d'erupcions secundàries van donar lloc a un con adventici de matèries piroplàstiques que sobresortí 233 m per damunt de l'aigua formant l'illa Wizard, a l'oest del llac. Aquesta illa, envoltada de blocs de lava volcànica negra, té un cràter petit en el cim de 90 m de diàmetre i 27 m de profunditat que durant l'hivern és ple de neu i a l'estiu es manté sec. Les aigües del llac amaguen també altres volcans que no arriben a sobresortir i que probablement es formaren poc després de la gran erupció.

Amb 597 m és el llac més profund dels Estats Units i el setè més profund del món. Té més de 5 km de diàmetre de mitjana i està envoltat de penya-segats que s'elevan fins a 1.000 m per damunt de la superfície del llac.

La vida humana a Crater Lake

Per la magnitud de tot el que acabem d'explicar, el Crater Lake és la base de moltes llegendes transportades pels nadius a través dels temps que han sabut mantenir viu el record del gran cataclisme ocorregut milers d'anys enrere. Una antiga llegenda dels Klamath parla de dos caps de tribu: «(...) en Llao del Món de Sota i l'Skell del Món de Sobre que estaven en guerra, i en una batalla es va destruir la casa de Llao (que era la muntanya Mazama): en guanyar Skell, es va crear el llac.»

Aquestes terres, abans de l'arribada de l'home blanc, eren habitades per quatre tribus: a l'est i al sud, els Klamath; al sud-oest, els Takelma; a l'oest, els Upper Umpqua, i al nord-oest, els Molala. Encara que els indis nadius utilitzaven aquestes terres com a lloc de caça, principalment era un territori sagrat al qual s'atribuïa poder i perill, i els seus brui-xots van prohibir durant molts anys a la majoria d'indis que veiessin el llac. Tampoc no van parlar mai de l'existència del llac als paranyers i colonitzadors, que durant cinquanta anys no el van saber descobrir, fins que el 12 de juny del 1853 fou descobert per John Wesley Hillman, Henry Klippel i Issac Sketers, tres buscadors d'or que estaven més interessats per aquesta activitat que no pas per la geografia, de manera que el descobriment fou oblidat.

El següent que el va descobrir va ser el capità Clarence Dutton mentre comandava un grup d'exploració geològica l'any 1862. Fou el responsable de la cartografia i del sondeig del llac. Finalment, William Gladstone Steel, considerat el pare i el protector de l'actual parc, va dedicar la resta de la vida a estudis molt diversos del fenomen i a la lluita per la protecció d'aquell indret tan particular, fins que va arribar a ser declarat parc nacional.

Informació d'interès

LA FLORA

La vegetació, tant de l'interior del cràter com dels boscos que l'envolten, és netament alpina, i el que veuran els nostres ulls és que tot el paisatge està dominat per les grans gimnospermes, començant per les cupressàcies i acabant per les taxàcies; si bé la família que predomina, amb nombroses espècies diferents, són les pinàcies, amb exemplars realment espectaculars. Si ens fixem en el sotabosc, ens adonarem que una gran quantitat de plantes hi són representades. La llista oficial de plantes vasculares que va confeccionar el botànic titular del parc, Peter F. Zika, l'any 1996, supera amb escreix les set-centes espècies, alguna de les quals és endèmica de la regió.

LA FAUNA

La varietat faunística es veu afavorida per l'entorn on està situat el cràter, ja que el parc es troba envoltat de grans extensions de bosc sense cap mena de vestigi humà, ni tan sols carreteres. La llista de mamífers és força extensa: dis-set carnívors —óssos negres, óssos rentadors, linxs, coiots, teixons, guineus,

mosteles, entre altres— i més d'una trentena de rosegadors —des de cérvols fins a marmotes, castors, esquiroles, talps, eriçons, etc. El parc fins i tot té controlada una petita colònia de lleons americans. De tota manera, a part dels esquiroles, alguna guineu i altres animalons semblants, oblideu-vos de veure cap més espècie, perquè els animals grossos defugen els camins per on passa la gent.

Pel que fa als ocells, gràcies al seu vol, podrem gaudir d'un bonic espectacle, ja que hi nidifiquen una gran quantitat, en bona part afavorits per l'ambient del llac: àguiles reials, falcons, falcions, galls fers, cabussots, becs de serra, pica-soques, garses, corbs, gralles i també gavines, coloms, oques i ànecs, fins a arribar a superar les cent cinquanta espècies. Uns bons binocles ens facilitaran la tasca d'identificació.

Inicialment al llac no hi havia peixos; en èpoques recents, però, s'hi van introduir sis espècies, de les quals només dues han sobreviscut, una espècie de truita i una de salmó.

Vista del llac
i de l'illa Wizard.

LES EXCURSIONS RECOMANADES

L'espectacularitat
i la bellesa dels
diferents indrets
proporcionen una
idea molt clara
de la magnitud
d'aquest fenomen
geològic

En general, les excursions que es poden fer pel Crater Lake són relativament fàcils i no comporten dificultats remarcables, si descartem l'estació hivernal. Les altituds de les muntanyes que envolten el cràter són moderades i van des dels 1.900 m fins a l'alçada màxima, que és el mont Scott, de 2.721 m.

Una excursió gairebé obligada per a qualsevol turista que visiti aquest espectacular parc és la que recorre el Rim Drive. S'ha de fer en cotxe, perquè es tracta d'una carretera que, al llarg de 57 km, circumval·la tota la caldera. Es necessita ben bé tot un matí per fer-la, per les nombroses parades que es van fent al llarg del recorregut. L'espectacularitat i la bellesa dels diferents indrets proporcionen una idea molt

clara de la magnitud d'aquest fenomen geològic. Cal anar-hi preparats perquè hi ha motius suficients per fer moltes fotografies. Una dada important que cal tenir en compte és que aquesta carretera no queda del tot oberta ben bé fins a mitjan juny; el parc no dóna una data d'obertura fixa perquè això depèn cada any del temps que hagi fet l'hivern anterior.

Al marge d'aquesta excursió, que més aviat és turística, dels 160 km de senders marcats que té el parc, nosaltres hem escollit tres caminades que completaran el coneixement d'aquesta regió. Convé tenir en compte que caminar per fora dels senders o fer escalada per l'interior de la caldera està totalment prohibit.

Ascensió al Crater Peak (2.214 m)

Començarem l'excursió a l'aparcament de l'àrea de pícnic de les cascades Vidæ, que està situat a 5,1 km a l'est de l'oficina central del parc, tot remuntant el Sun Creek, enmig d'un paisatge netament alpí i on la nota dominant són les grans coníferes. Únicament

ALBERT MARTÍNEZ

ALBERT MARTÍNEZ

altera aquesta monòtona vegetació el curs del riu, perquè la seva riba dóna vida a una gran quantitat de plantes menudes, la majoria desconegudes per a nosaltres.

Finalment, una petita grimpada ens situarà al cim del Crater Peak, des d'on gaudirem d'unes magnífiques panoràmiques del sud-est del parc, i també de la gran massa forestal del Winema National Forest. En aquesta excursió desapareix la visió del Crater Lake.

Un total d'onze km, entre pujar i baixar, amb un desnivell moderat de 300 m. Aquesta excursió es pot fer en quatre hores, però recomanem dur-hi una mica de menjar i emprar-hi tot el dia, ja que les vistes i els paisatges ho mereixen.

Ascensió al mont Scott (2.721 m)

Començarem l'ascensió al cim més alt de la regió deixant el cotxe a l'aparcament que hi ha al mirador de Cloudcap, situat a 24 km a l'est de l'oficina central del parc. La primera part de la caminada transcorre enmig de grans boscos de coníferes fins que s'arriba a unes terrasses superiors molt amples i obertes que caldrà travessar; l'horitzó s'obre i apareix el Crater Lake. Quan arribem al tros final, haurem de superar una moderada tartera que ens conduirà al cim. Com que es tracta del cim més alt de la zona i cap altra muntanya ens barra la visió, gaudirem d'unes panoràmiques extraordinàries, i únicament des d'aquí dalt podrem copsar, d'una sola ullada, aquests 57 km de perímetre que té la caldera –altrament resulta impossible de veure-la sencera, senzillament perquè és massa gran. En la summitat de la muntanya trobareu gairebé segur clapes de neu que podreu anar esquivant amb facilitat. Al cim es conserva una històrica torre de vigilància contra el foc.

Un total de 9 km, entre pujar i baixar, amb un desnivell moderat de 500 m.

Aquesta excursió es pot fer en tres hores i mitja, però també recomanem, com en l'excursió anterior, dur-hi una mica de menjar i emprar-hi tot el dia. Si el dia és clar i hi ha una bona visibilitat, gaudirem d'unes panoràmiques inoblidables que podrem immortalitzar amb la càmera.

Ascensió a l'illa Wizard (2.116 m)

Per acabar, hem escollit aquesta excursió, que té dues parts ben diferenciades. Ja sabeu que a l'extrem oest del llac hi ha l'illa Wizard, que és un con de lava solidificada que sobresurt 233 m del nivell de l'aigua. Deixarem el cotxe a l'aparcament anomenat embarcador de Cleetwood, al nord del parc, i iniciarem el descens per un camí ben fressat que, amb fort desnivell, ens durà arran d'aigua; són 1.000 m de baixada, sovint a través de boscos esclarissats i la major part enmig de tartera. Atenció: aquest és l'únic accés de tot el parc autoritzat per baixar al llac; està totalment prohibit baixar per qualsevol altre lloc que no sigui aquest. Arribarem a un embarcador on hi ha diversos bots pneumàtics que en poca estona travessaran el llac i ens deixaran a Fumerole Bay, on comença un sender que puja al cim de l'illa Wizard. Són 200 m de pujada

sobtada, fins a arribar al cim, enmig d'enormes pins del gènere *Ponderosa*. No cal dir que el panorama que es gaudeix de l'interior de la caldera és extraordinari.

Durant els mesos de juliol i d'agost, no hi ha cap problema amb l'horari de les embarcacions, perquè l'empresa encarregada d'aquest servei va fent viatges a mesura que arriba la gent. La resta de mesos no funcionen, ja que a l'hivern el llac queda totalment gelat i el desglaç és molt lent. Necessitarem ben bé tot el dia per fer aquesta excursió.

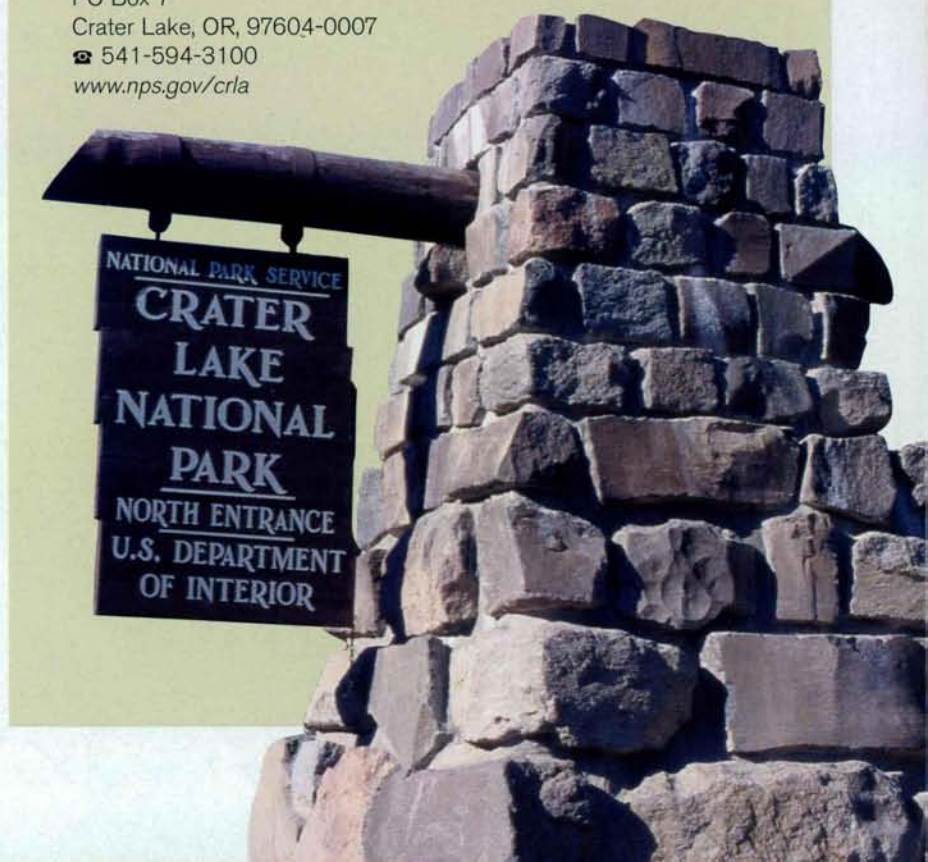
Com i quan hi podem anar

L'estat d'Oregon està poc habitat i l'única ciutat important que té connexions internacionals és Portland, que està situada al nord de l'estat fent frontera amb l'estat veí de Washington. Per tant, iniciarem el nostre viatge sortint de l'aeroport internacional de Portland i agafant la carretera interestatal 5 en direcció cap al sud fins a arribar a Eugene, una ciutat relativament important. Deixarem l'autopista a la sortida 188 i agafarem la carretera estatal 58 en direcció cap al sud, fins a la localitat de Chemult, des d'on caldrà agafar la carretera estatal 97, que ens permetrà entrar al parc per l'entrada nord i, si continuem avall, per l'entrada sud. Des de Portland fins a l'entrada nord del parc hi ha un total de 420 km; si escollim l'entrada sud, caldrà afegir-ne 116 km més. N'hi ha prou amb un parell de dies per visitar aquest espectacular indret, tot i que dependrà molt de les excursions que s'hi vulguin fer.

Decididament, convé visitar el parc durant els mesos d'estiu: al juliol, a l'agost i, com a màxim, fins a mitjan setembre. Fora d'aquestes dates ens exposem a trobar-hi limitacions. L'entrada sud del parc és oberta tot l'any, mentre que l'entrada nord només s'obre des de mitjan juny fins a primers d'octubre; la resta de l'any roman tancada. Les temperatures són molt extremes: a l'estiu oscil·len entre els +7 i els +20°C; la primavera és molt plujosa i les temperatures van dels -5 als +5°C; les tardors són propenses a patir violentes tempestes i temperatures estan entre els -5 i els +4°C, i els hiverns són extraordinàriament freds, hi ha grans acumulacions nivals que es mantenen durant mesos, les mínimes arriben als -36°C i les màximes, només fins als -27°C. El llac queda totalment gelat durant mesos i el Rim Drive –la carretera que circumval·la el llac– roman tancada des de mitjan octubre fins a mitjan juny.

Més informació a:

Crater Lake National Park
PO Box 7
Crater Lake, OR, 97604-0007
☎ 541-594-3100
www.nps.gov/crla

La muntanya

Autor: **Antoni Cabré i Puig**

La muntanya Blanca és un indret poc conegut de la nostra geografia, al peu de la serra de Llaberia, de cara al mar. És un esplèndid mirador sobre el Camp situat entre els pobles de Mont-roig i Pratedip, on es poden fer diferents itineraris resseguint-ne els fondals i les rases. La frondositat del bosc i les altes parets calcàries que les limiten constitueixen un paratge amb un encant força especial.

Al Molló, hi coincideixen quatre termes municipals: Pratedip, Colldejou, Mont-roig i Vilanova d'Escornalbou.

Blanca

El tomb de les rases

**La població de Prats de Miquel
(Baix Camp).**

DESCRIPCIÓ DE L'ITINERARI

Aquest itinerari està marcat amb senyals de pintura de color blau.

0:00 h Se surt de Prats de Miquel (245 m), en direcció cap a llevant, i es pren el GR 192.4, de marques blanques i vermelles. S'avança en pujada suau cap al coll de la Llena; a la dreta es veu el puig de la Cabrafiga, de 615 m d'alçada, i a l'esquerra hi ha una rasa i la pista asfaltada que duu a Colldejou. Mirant cap al nord, es veuen, alteroses, les crestes i el morral de la Seda, i més a ponent, el racó de la Dòvia, de cingles calcaris.

0:35 h Coll de la Llena (320 m). Es tracta d'una àmplia collada. Anomenada *seuil* pels francesos, és més o menys un canvi de vessant d'aigües. La pista davalla cap a l'esquerra, en direcció al NE, i cal seguir les marques del GR, una bona pista, planera, ara encimentada, que condueix a un bosc de pins, a uns 300 m.

0:40 h Aquí es pot aparcar el cotxe, si s'ha arribat

fins aquí amb cotxe. El corral del Bater queda a la dreta, al peu del Cabrafiga; antigament, tenia tanta importància que el coll es deia *coll del corral del Bater*. Ara es canvia de direcció, cap al SE, i cal endinsar-se en el camí, cap a l'atapeït bosc, i iniciar la baixada per la Canal, anomenada així pels habitants de Prats de Miquel. Es tracta d'un camí ral que encara conserva l'antic empedrat, a trams, i està marcat amb senyals de pintura blava. Neix en una rasa a la dreta, la rasa de la Pauma Negra.

A l'altre costat (O), hi ha els contraforts del puig de la Cabrafiga. És el camí natural que cal agafar per anar cap al pla i cap a Mont-roig. Es deixa el camí encimentat i es pren un corriol a l'esquerra.

0:45 h El camí baixa fort, i aviat se surt del bosc: s'albira al davant el pla, la urbanització Miami Platja i el mar.

0:50 h S'acaba la baixada, el camí gira cap a l'esquerra (E) i esdevé novament una pista.

XAVIER HERNÁNDEZ

XAVIER HERNÁNDEZ

0:55 h Es passa a frec de la caseta del Xinco i s'avança planerament cap a l'est, de cara al barranc de l'Aufinac. Es deixa una cruïlla de pistes: la de l'esquerra (N) remunta el barranc. Es continua endavant, baixant a travessar a gual el barranc de l'Aufinac, o de la Porquerola. A la dreta, hi ha un cub de formigó, un dipòsit d'aigua. Ara, la pista puja una mica i se'n desprèn una altra cap a l'esquerra (N), que cal prendre tot seguit. Si continuéssim per la pista principal (E), marcada com a GR, s'arribaria a la font del Soler, caldria travessar el barranc de Rifà fins a arribar a la verge de la Roca.

1:00 h Es pren la pista que duu cap al N, que s'enfila amb forta pujada. A la dreta es veu el contrafort de la muntanya Blanca. Cal endinsar-se cap al barranc de l'Aufinac, que queda, pregon, a l'esquerra.

1:10 h Fi de la pista, a l'entrada del bosc de pins. Planell i font de l'Aufinac: l'aigua raja per un tub i va a parar dins d'una banyera: cosa poc vistosa. El

barranc, en sentit ascendent, ha bifurcat: el més important, el de l'oest, rep el nom de *barranc de la Ponça*. Ara som dins de la barrancada est, del barranc de l'Aufinac, a la partida de l'Aufinac. Tot el circuit està senyalitzat amb marques de pintura blava. Ara el camí s'enfila de valent.

1:15 h Es deixa a l'esquerra un trencall que duu cap a la barrancada de la Ponça i el proper mas del Quadrat. Cal pujar fort per dins d'un bosc de pins, pel vessant esquerre del barranc.

1:35 h Hi ha un trencall a l'esquerra: un caminet imperceptible baixa fins al fons del barranc, a la font de la Canaleta, toll d'aigua constant. Es torna al camí i se segueix pujant fort. A l'altra banda del barranc hi ha un cingle calcari alterós que ofereix unes petites cavitats, on tothom venia a crestar la mel, d'eixams salvatges: és el cingle de les Arnes.

1:40 h Es passa per una sitja o plaça de carbonera.

1:45 h Ara cal enfilem-se per un grauet, i s'arriba

La boca de l'avenc del Pla o de Pradip és protegida per troncs.

A dalt, dalt del cingle de les Set Crestes.

**Fortificació a l'entrada
de Prasdip, al peu
de la serra de Llaberia.**

dalt d'un cingle alterós, les Set Crestes. Cap al nord, es va a les Saleres. Hi ha una bona vista panoràmica damunt d'una barrancada més a l'est, a la rasa del Pantano. Aquí hi ha un pal indicador.

1:50 h Cal travessar aquesta rasa més amunt. Molt a prop del corriol que se segueix es va bastir una petita represa per emmagatzemar aigua per abeurar els ramats; es coneix com *lo Pantano*.

1:55 h Es continua pujant, més suaument, i s'endevina el cim del planell cap a on anem.

2:00 h S'arriba a l'avenc de la Figuera, d'uns 12 m; rep aquest nom perquè la cavitat queda parcialment ocupada per una feréstega figuera. Cal fixar-se bé en les característiques del lloc, ja que tot l'entorn té un aspecte similar, a causa de la roca: calcària, coberta de garric i amb fenòmens càrstics abundosos. El corriol va en direcció a l'est.

2:05 h Cal atansar-se al fil de la carena, ja que hi ha una vista panoràmica superba; la línia de la costa apareix clara i ben definida. Es pot contemplar les muntanyes de Vandellòs, la moleta de Genessies, el Mont-redon, la Seda, la creu de Llaberia, la Miranda, la mola de Colldejou... S'avança cap al nord, a prop del cingle, i, seguint les marques blaves, cal desviar-se uns metres cap a l'oest, fins a arribar a un planell on hi ha una altra cavitat càrstica.

2:10 h Avenc del Pla o avenc de Prasdip, d'uns 30 m de profunditat. L'entrada roman protegida amb uns troncs. Es continua avançant cap al nord, es travessa el fil de la carena i el sender davalla uns pocs

metres, avançant cap a un promontori rocallós encinglerat. Després, el camí gira fort, pujant el portell de l'Escagassat fins a dalt del promontori, on hi ha una senyera. És un gran mirador; enfront hi ha la verge de la Roca, Escornalbou...

2:20 h Molló dels Quatre Termes (508 m). Aquest antic molló ha estat restaurat pel Grup Cultural Prasdip. És el punt de coincidència dels termes municipals de Vilanova d'Escornalbou, Mont-roig, Prasdip i Colldejou. A partir de Molló, cal seguir en direcció cap a l'oest i, pocs metres després, el corriol canvia de direcció i va cap al nord. Cal seguir sempre pel llong de la muntanya Blanca, immensa planícia, i caminar cap a l'est, fins a arribar a un mirador.

2:30 h Bassot de les Racones (512 m), avui sec. Des d'aquest encinglerat mirador es fa la darrera mirada, ja que ara s'inicia el retorn, cap a l'oest. Aquí hi ha un pal indicador. Es pren la pista que baixa en direcció nord-oest, aprofitant les característiques del terreny. Convé seguir sempre els senyals de pintura blava. Es van trobant cruïlles de pistes i es va descendant suaument. Es passa arran d'uns camps d'avellaners i de cirerers. En una cruïlla hi ha un pal indicador que indica la pista que va cap al proper coll del Guix.

2:45 h S'entra en un minso bosc de pins, i a l'esquerra hi ha l'entrada de la cova del Blai. Val la pena de visitar-la.

Aquesta cova és coneguda amb diferents noms, segons els homes dels diferents pobles de l'entorn. L'entrada està bastida amb un marc sense porta, de

pedra seca. Cal dur una llanterna per baixar-hi: hi ha una rampa amb uns rústics graons i molta humitat, que fa que el terra esdevingui rellescós. S'arriba fins a una sala amb estalactites i estalagmites, a uns divuit m de profunditat. Hi ha un avenc més enllà; no ens consta que hagi estat explorat. Cal afegir el temps esmerçat en la visita de la cova.

2:48 h Sempre pista avall, es troba un indicador en un arbre que indica cap a l'avenc del Pi.

2:55 h Si es va cap a l'esquerra, s'arriba al pla de les Saleres i a les Set Crestes. Aquí hi ha un altre indicador i, arran del corriol, es pot observar un interessant conjunt de savines. Ara cal prendre un sender cap a la dreta, que s'apregona, entrant en una barrancada i cercant-ne el fons. S'arriba al fons de la rasa del mas del Sanador, i es travessa. Tot seguit es troba un trencall; cal prendre el corriol de l'esquerra, el que baixa. Es va seguint la rasa, lleugerament a més alçada. I aviat s'entra al llit del barranc, llit que ja no s'abandona durant una bona estona.

3:10 h Se'ns ajunta, per la dreta, la rasa del mas d'en Pallicer o de l'Estanquer.

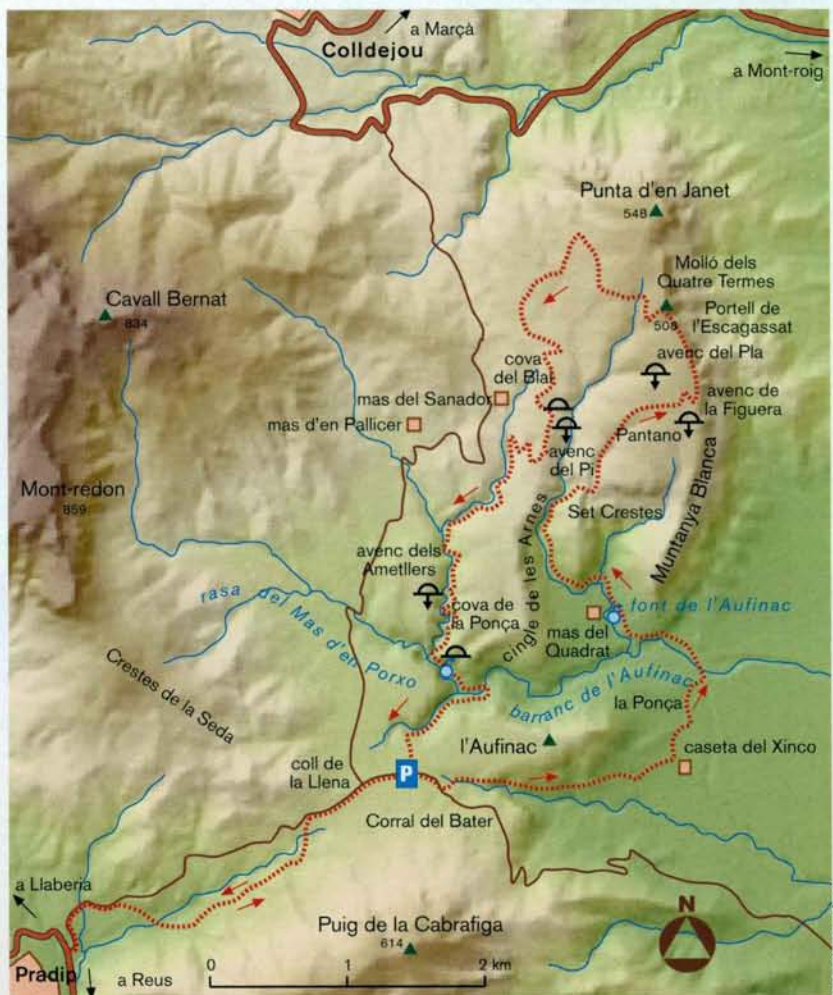
3:15 h A la dreta, dalt del tàlveg, hi ha l'avenc dels Ametllers o del mas Vell. A mesura que es va baixant per la rasa, s'apregona i esdevé més engorjada i d'aparença més feréstega. El barranc esdevé important.

3:25 h Apareixen estrats rocallosos calcaris que embelleixen l'apregonit barranc. Se'l coneix com *el barranc de la Ponça*. Es davalla saltant roques i seguint les corbes que el barranc dibuixa en el terreny. Aviat apareixen dos salts importants que cal desgrimir sense perill si el barranc roman sec. En cas contrari, esdevindria perillós. Van apareixent tolls d'aigua.

3:40 h Se'ns ajunta, per la dreta, la rasa del mas d'en Porxo. Som a la font i la cova de la Ponça, indret molt feréstec, i l'aigua ja hi brolla, minsa.

3:45 h Ara ja apareix una vegetació de ribera, ufana, amb abundosa herba de riu o menta. S'entra en l'estrat vermell, és a dir, en l'arenisca o soldó.

3:50 h ¡Compte! Cal deixar el barranc, que ara ja avança decididament cap a les terres del pla, amb una inclinació mínima. Convé invertir el sentit de la marxa, cap a la dreta, i remuntar el barranc d'un bon camí de bast, ben fressat (GR), que s'enfila

muntanya amunt per dins d'un ufanós bosc mediterrani d'obaga, amb alzines i pins. El barranc va quedant cada cop més apregonit.

4:00 h El camí guanya alçada progressivament, tot fent giragonses.

4:25 h El pendent esdevé menys pronunciat. Ja es veu el capdamunt de la pujada.

4:30 h La Planeta, als 300 m, aparcament. GR 1924.

4:35 h Coll de la Llena, als 320 m. Se segueix el camí invers de l'inici de l'excursió, sempre seguint el GR 1924.

5:05 h Entrada a Pradip (245 m).

Fitxa tècnica

Accés: a Pradip, poble del Baix Camp, s'hi pot arribar per l'autopista (A-7) fins a la sortida de l'Hospitalet de l'Infant – Móra. Cal agafar la carretera en direcció cap a Móra fins a la cruïlla de les Planes del Rei – Pradip.

Temps de camí: 5 h 5 min.

Desnivell acumulat: 487 m, de pujada i baixada.

Dificultat: PD.

NB: en cas de pluja o previsió de temps plujós, no convé baixar pel llit de la rasa del mas del Sanador, perquè pot ser perillós.

Més informació

- Ajuntament de Pradip: 977 566 242
- Casa rural Cal Baté: 977 566 162 (Adrià o Montserrat)

Bibliografia:

IGLÉSIES, Josep; SANTASUSAGNA, Joaquim. *Del Camp de Tarragona a l'Ebre*. Guia itinerària. Reus: Centre de Lectura, 1931.

Cartografia:

- *Mola de Colldejou*, escala 1:25.000. Editorial Montblanc, 1963.
- *Mont-roig*. Núm. 472- III, escala 1:25.000. Instituto Geográfico Nacional.
- *Serra de Llaberia*, escala 1:20.000. Editorial Piolet, 2003.

Singularitats geològiques de la **vall del**

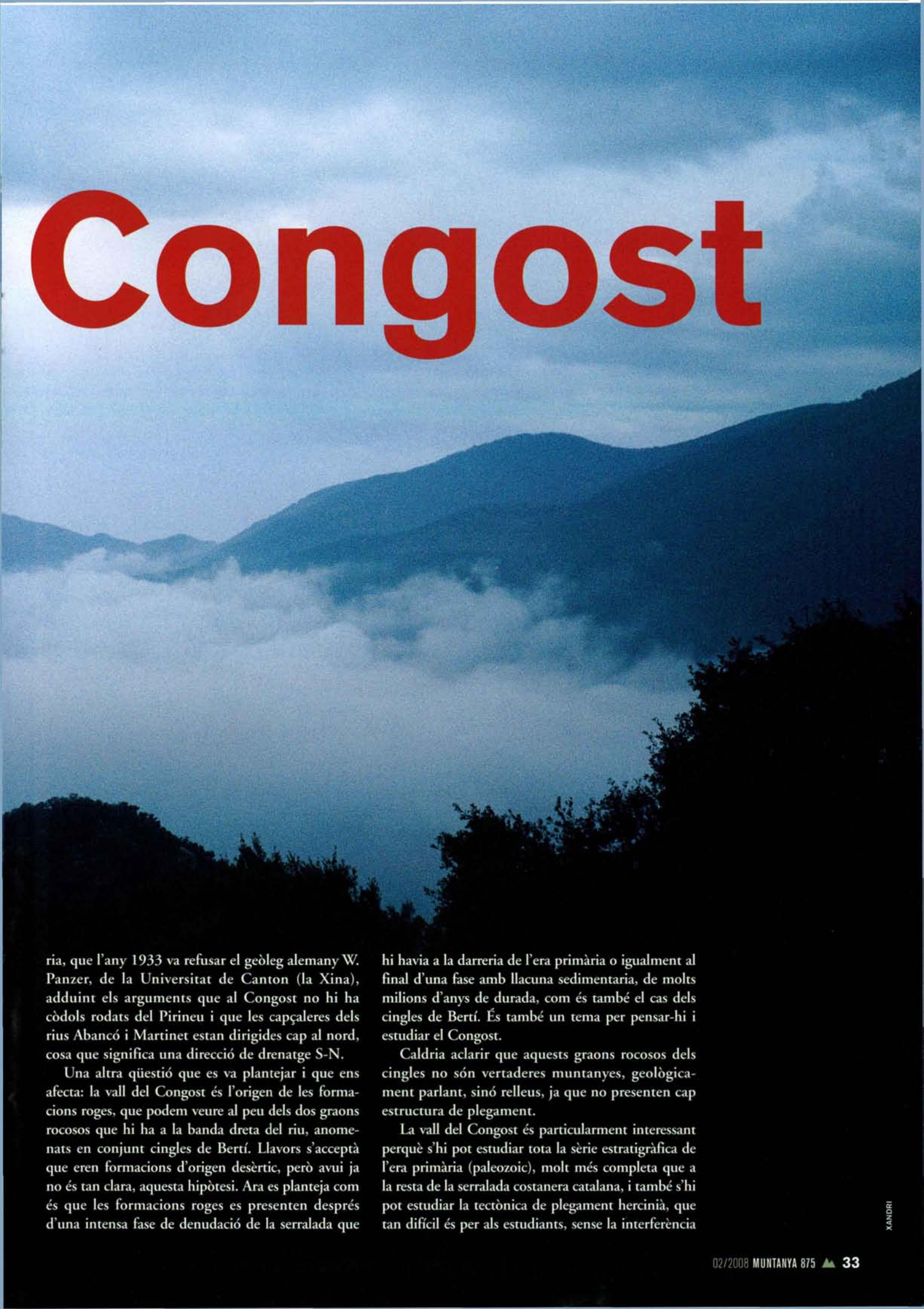
Autor: **E. Sunyer i Coma**

Sovint s'ha dit que la vall del riu Congost fou l'escola del muntanyisme català, on anàvem quan en aquells temps, els anys 50, no teníem cèntims per anar al Pirineu. Férem les primeres travesses al Tagamanent, es feren les primeres esquiades a la Caseta de la neu al Pla de la Calma, els cursos d'escalada, al sot del Bac, jo vaig fer el meu primer campament a l'Abancó. Però també ho és o ho podria ser de la recerca geològica, amb antecedents històrics dels grans geòlegs catalans: Almera, amb el seu mapa geològic de la província de Barcelona, tot i que els treballs de camp van ésser fets per Faura, quan Almera ja era massa gran per anar al camp, i també hi treballaren Font i Sagué, Marcel Chevalier i sobretot Noel Llopis Lladó, que com altres va començar essent muntanyenc.

L'interès geològic del Congost

L'interès per la geologia del Congost va començar amb la reunió extraordinària de la Société Géologique de France a Barcelona l'any 1898, encara que no es va visitar el lloc, però fou quan es plantejà l'epigènesi dels rius catalans (com fou que travessen les grans serralades, especialment del Pirineu, perpendicularment) essent posteriors al plegament. Llavors es discutí l'epigènesi dels Noguères travessant el Montsec, però també es parlà dels rius de la serralada costanera, entre ells el traçat lineal dels rius Ter i Congost, suposant-se una captura del Ter venint de direcció E-O i desviant el riu cap a la plana de Girona en el colze de Roda. Marcel Chevalier fou un dels defensors de la teo-

Congost

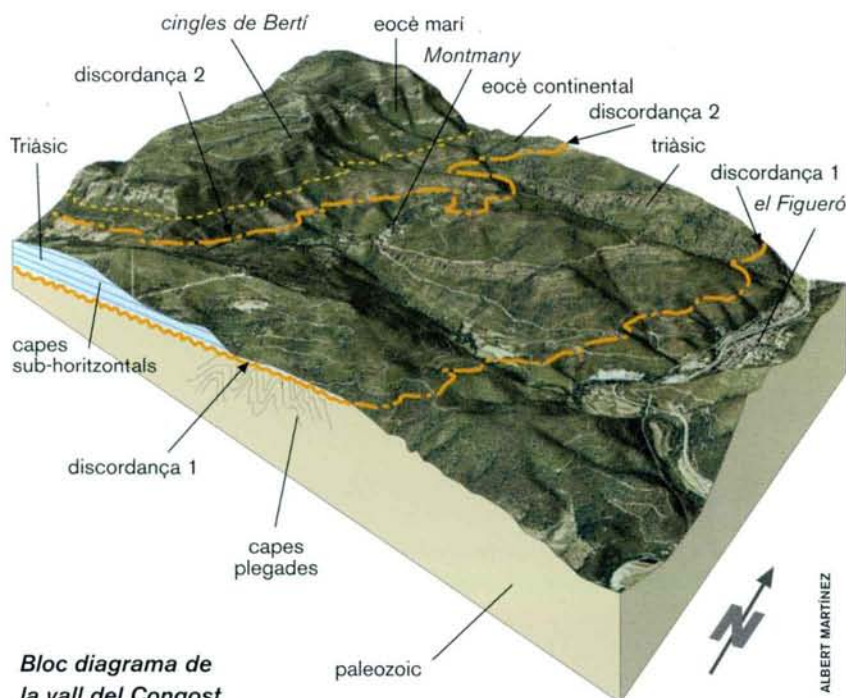
ria, que l'any 1933 va refusar el geòleg alemany W. Panzer, de la Universitat de Canton (la Xina), adduint els arguments que al Congost no hi ha còdols rodats del Pirineu i que les capçaleres dels rius Abancó i Martinet estan dirigides cap al nord, cosa que significa una direcció de drenatge S-N.

Una altra qüestió que es va plantejar i que ens afecta: la vall del Congost és l'origen de les formacions roges, que podem veure al peu dels dos graons rocosos que hi ha a la banda dreta del riu, anomenats en conjunt cingles de Bertí. Llavors s'acceptà que eren formacions d'origen desèrtic, però avui ja no és tan clara, aquesta hipòtesi. Ara es planteja com és que les formacions roges es presenten després d'una intensa fase de denudació de la serralada que

hi havia a la darreria de l'era primària o igualment al final d'una fase amb llacuna sedimentària, de molts milions d'anys de durada, com és també el cas dels cingles de Bertí. És també un tema per pensar-hi i estudiar el Congost.

Caldria aclarir que aquests graons rocosos dels cingles no són vertaderes muntanyes, geològicament parlant, sinó relleus, ja que no presenten cap estructura de plegament.

La vall del Congost és particularment interessant perquè s'hi pot estudiar tota la sèrie estratigràfica de l'era primària (paleozoic), molt més completa que a la resta de la serralada costanera catalana, i també s'hi pot estudiar la tectònica de plegament hercinià, que tan difícil és per als estudiants, sense la interferència

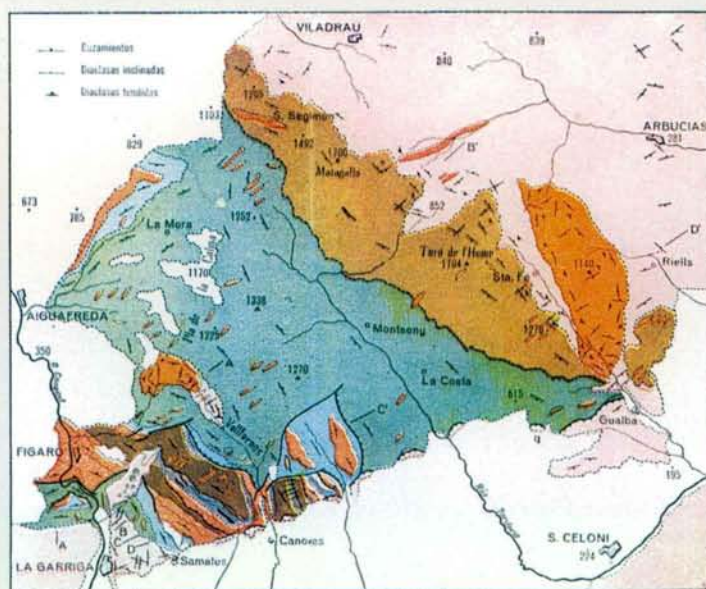
Bloc diagrama de la vall del Congost on es veuen les dues discordances citades al text i la morfologia característica dels cingles de Bertí.

del plegament alpi, que en altres llocs se superposa en l'espai i el temps, alterant les direccions típiques de cada plegament. Sabem d'aquesta particularitat per la cobertura sedimentària que cobreix les formacions paleozoiques intensament plegades. Son les plataformes de la serra del Bertí, que formen els cingles tan coneguts pels excursionistes. Primer, un seguit de cantells al sot del Bac, Valldeneu o Montmany, integrats per sediments d'època triàsica, immediats al plegament hercinià i, després d'una llarga fase sense cap mena de sedimentació, tot el juràssic i el cretàcic (això vol dir només 148 milions d'anys), fins a començar l'era terciària, on un altre cicle de sediments va reomplir la superfície sobre les formacions anteriors. Com que aquestes formacions sedimentàries no estan plegades i en el seu temps es va produir el plegament alpi, que no les va afectar, podem saber que tampoc no va afectar les roques paleozoiques de sota del primer graó.

Concretant-nos a la sèrie plegada inferior, com que és completa, s'hi poden estudiar els límits estratigràfics, tant els de primer ordre —o sia, els que limiten

Mapa geològic i tall original de Hans Ashuer i Rolf Taichmüller, fet entre els anys 1933 i 1934. S'hi poden observar els materials del paleozoic de la vall del Congost al SO del Montseny.

CONJUNT DEL PALEOZOIC DE LA VALL DEL CONGOST AL SW DEL MONTSENY
Segons Hans Ashauer y Rolf Teichmüller

0 5 Km.

MONTSENY

Die Variscische und Alpidische Gebirgsbildung Kataloniens
Abhandlungen der Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen
Math.-Phys. Kl., III Folge. Heft. 16 Weidmannsch Buchhandlung
Berlin, 1935

A la fotografia es mostra un detall d'una terrassa amb còdols locals (sense roques del Pirineu). Aquest fet i l'orientació al nord dels afluents del riu va ser la base perquè Panzar rebutgés la teoria de la captura del Ter.

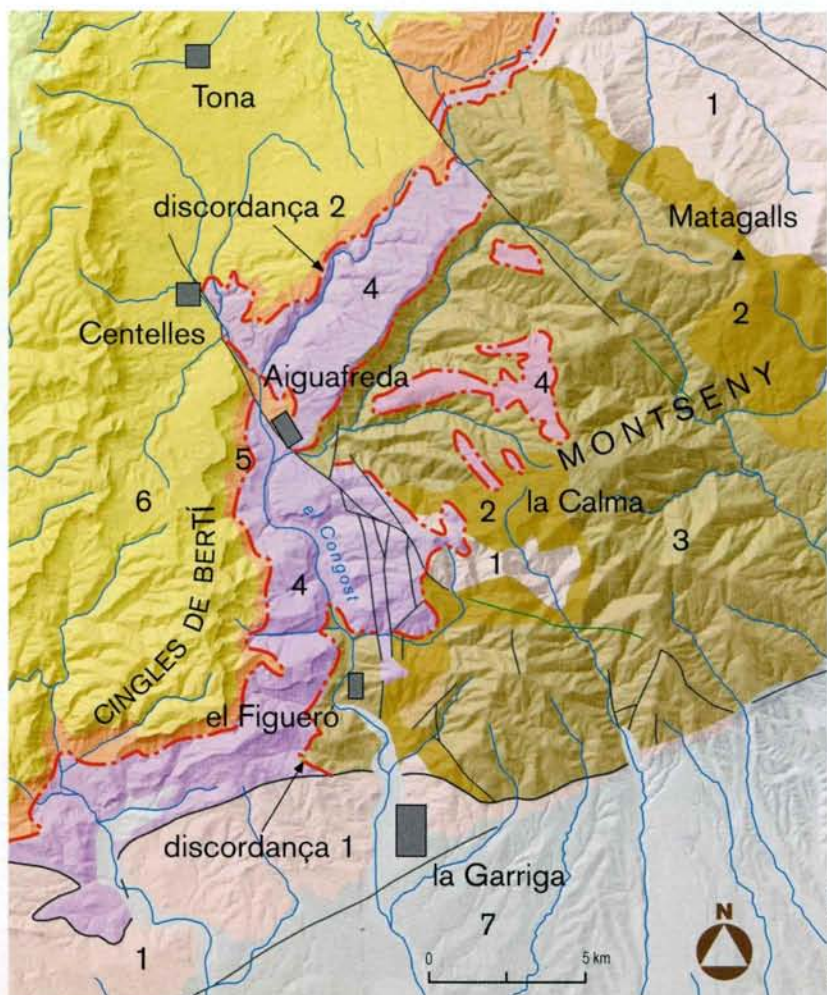
les eres— com els de segon ordre —que són els límits de les sèries de l'era primària, poc estudiats arreu del país. Amb tècniques de geofísica i geoquímica, actualment són molt interessants els límits estratigràfics per reconèixer el volum de les extincions massives d'espècies que a cada període van poblar la terra i que de sobte periòdicament es van extingir, per efectes volcànics, climàtics i àdhuc per impactes de meteorits.

Una altra peculiaritat del lloc és la relativa riquesa en fòssils dels sediments paleozoics, mesozoics (triàssics) i cenozoics (eocènics), que ens permeten identificar les espècies desaparegudes i també les que després tornen a aparèixer, molt especialment aquest últim problema, el de les reaparicions, intensament debatut. Una bona col·lecció de fòssils d'aquesta zona, a part dels geòlegs que ens han precedit, és l'abundant col·lecció que vam cedir al Museu de Geologia de Barcelona, després dels nostres dos treballs a la regió.

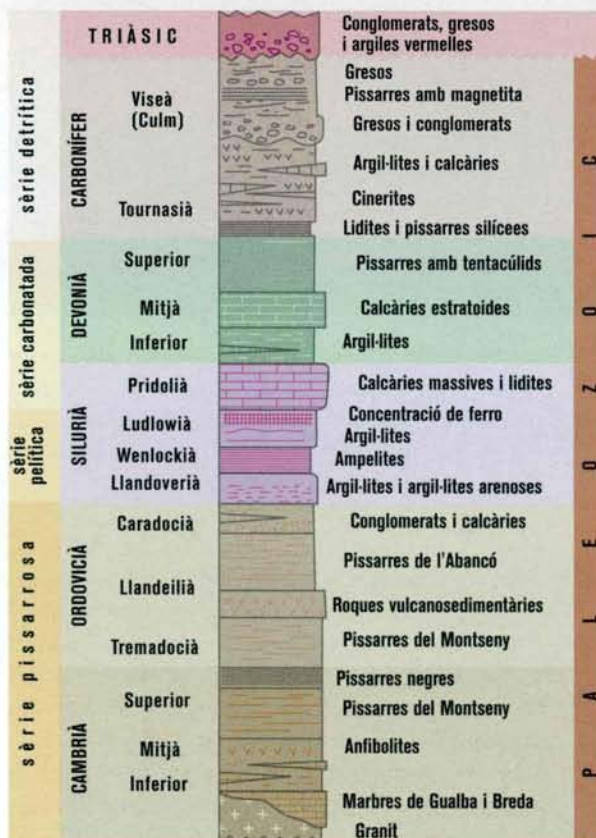
Aquesta seqüència estratigràfica del paleozoic correspon a un sinclinal (plec en forma d'u) que travessa la vall del Congost pel Figueró i es dirigeix cap a Cànoves, i el Montnegre a la Serralada Litoral Catalana, fins a les localitats de Pineda i Malgrat. Aquesta continuïtat tectònica va ésser identificada per primera vegada i dibuixada per Marcel Chevalier i confirmada uns anys més tard pel geòleg alemany Hans Ashauer, de l'escola alemanya de Berlín dirigida per Stiller, els anys 1930-1935. La vinguda de geòlegs alemanys a casa nostra marquen —com la reunió de la Société Géologique de France a Barcelona— una nova etapa en la història de la recerca geològica a Catalunya.

El mateix investigador va definir el plegament hercinià en la direcció varística NE, i la vergència S-SO, diferenciant-la de l'armoricana NO, que es reconeix a la vall de Picamena i també el colze de gir rotacional situat a Aiguafreda mateix, el «Bray» de Llopi.

Quant al tema volcànic, podem estudiar-hi erupcions volcàniques àcides d'explosió amb colades foses al pla de la Calma, amb possibilitats d'una datació relativa i també ja podem avançar una erup-

Mapa geològic esquemàtic dels cingles de Bertí i el Montseny, basat en el mapa geològic 1:250.000 de l'ICC.

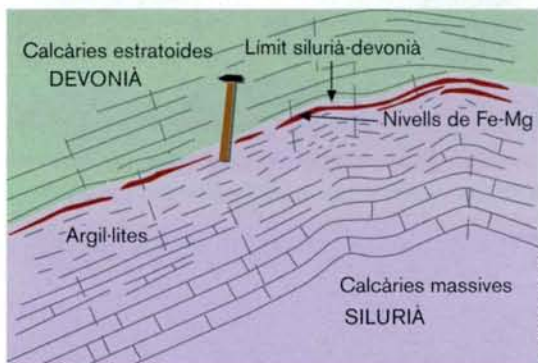

Columna estratigràfica del paleozoic del Montseny, per E. Sunyer i Coma.

Identificació del límit estratigràfic entre els períodes silurià i devonià amb concentracions de ferro i manganès d'origen exòtic, punt on es produí un canvi faunístic molt important.

E. SUNYER

ALBERT MARTÍNEZ

E. SUNYER

Vista dels cingles de Bertí. Els materials a la part baixa són roques plegades del paleozoic, per sobre i a través de la discordança erosiva 1 es troben els materials subhoritzontals del triàsic. Les cingleres corresponen als sediments de l'eocè que es disposen a través de la discordança 2.

ció volcànica submarina d'època terciària inferior (paleocena). El plutonisme i el metamorfisme tant regional com de contacte hi està ben representat si ens endinsem al Montseny (plutó de Vallfornés o diorita de Vallcàrquera), etc.

La mineralogia hi està ben representada i amb problemes d'identificació en l'explotació del ferro, pels indicis de l'existència d'una o més suposades fargues catalanes, a causa de l'existència de topònims que en fan referència: Picamena, Martinet, Fornet, i el nom més antic del poble d'Aiguafreda, dit les Ferreries. Hi ha també un jaciment de magnetita al Socau, el Figueró (Vallcàrquera), que ha estat en diverses ocasions en procés d'explotació, segons documentació que hem pogut trobar a l'Arxiu Nacional de Catalunya, procedent de l'antiga *Jefatura de Minas*.

Com hem dit, l'estructura del plegament alpí no hi està representada com a tal, però sí que es pot estudiar a la part més meridional de la vall, al voltant de la Garriga, amb un exemple típic a Puiggraciós amb l'encavalcament del paleozoic i el granit sobre els terrenys triàsics, que formen part de l'estructura alpina de la serralada prelitoral. Més al sud encara tenim la falla de la Garriga, desnivellant la serralada del Montseny de la depressió prelitoral catalana. Al mateix Congost, Llopis Lladó va poder estudiar, l'any 1942, una especial tectònica de fractura d'edat alpina, que afecta igual tant els terrenys paleozoics com els mesozoics.

El pla de la Calma

Un lloc que sempre ha atret l'atenció per la seva singularitat ha estat el pla de la Calma, que és la superfície d'arrasament que va quedar després de l'erosió de les muntanyes hercinianes, quedant reduïdes a un pla completament horitzontal i a nivell del mar, posteriorment aixecat fins a una alçada de 1.000 m fa uns 35 milions d'anys. A la mateixa superfície s'hi superposen dues grans fases erosives: la gran erosió de les muntanyes hercinianes, durant el període permiana, uns 45 milions d'anys, i la llacuna sedimentària —molt més llarga— durant tot el juràssic i el cretàc, uns 135 milions d'anys, fins a la sedimentació

del paleocè i l'eocè superior, més de 33 milions d'anys, i encara de l'oligocè a l'actual, amb 33 milions d'anys més. Tots aquests períodes sumats fan 246 milions d'anys que aquesta superfície d'erosió ha estat sotmesa a la intempèrie quasi sense erosió ni sedimentació. Sabem que el límit —o sia, la costa del mar interior de Catalunya— era a prop en els dos grans períodes de sedimentació —el triàsic i l'eocè—, i que fins i tot es confonen les dues peneplanes tectòniques, possiblement el límit seria pel temps triàsic el Collformic, ja que tenim els testimonis del Tagamanent, i potser pels sediments eocens la costa seria a prop del Matagalls. A jutjar

El Tagamanent des del mas de Bellver.

Tall geològic esquemàtic, on es mostren les dues superfícies erosives: 1, entre el paleozoic i el triàsic, i 2, entre el triàsic i l'eocè, amb el testimoni del Tagamanent i la gypelflour del turó de l'Home-les Agudes, que coincideixen vers l'est.

pel testimoni de la «gipfelflour» que va citar Llopis dels cims culminants del Montseny —turó de l'Home, les Agudes— en el seu magnífic treball sobre la vall del Congost quan tot just era llicenciat, el «gipfelflour» és una línia de cims enllaçats, testimonis d'un planell residual.

Sobre aquestes tan perllongades superfícies d'erosió se sap que s'hi poden acumular materials d'origen còsmic o extraterrestre que cauen sobre la superfície de la terra, amb una quantitat que arriba a les 10.000 tones/dia.

Precisament a la nostra peneplana del pla de la Calma, s'hi ha detectat una acumulació de materials d'origen còsmic, pols de l'espai i possibles restes de meteorits, actualment oxidats, que van donar peu als intents d'exploracions de ferro durant l'edat mitjana, de les quals n'han quedat testimonis com grans sots amb mineral de ferro i fins i tot restes de possibles meteorits. Històricament també tenim un topònim, la casa El Cafè, que es diu que era un lloc de reunió i estada dels miners del pla que també explotaven una mina de ferro i coure a la Castanya, a prop. El Cafè, avui en ruïnes, havia estat habitada fins a la dècada del 1950; era molt coneguda pels excursionistes quan ja s'havien acabat les explotacions mineres, pel bon tracte dels residents —d'això en puc donar testimoni personal, ja que hi he pres cafè diverses vegades.

Conclusions

Per acabar, la vall del Congost seria un bon lloc per a una escola de pràctiques de geologia de camp, tant per a aquells excursionistes i muntanyencs interessats per la geologia com per a aficionats o col·leccionistes de minerals, roques o fòssils, però

Part inferior formació volcànica d'explosió en els nivells rojos del pla de la Calma, que també van utilitzar per construir la casa.

E. SUNYER

Cristal·lització del mineral dit barita, en forma de ventall.

E. SUNYER

E. SUNYER

Pla de la Calma i les ruïnes del Cafè. Antigament els miners hi feien les estades de descans.

Per a més informació

- ALMERA, J. *Mapa geològic topogràfic de la província de Barcelona*. Full IV: *Montseny, Vallès i Litoral*. Diputació de Barcelona, 1914.
- ASHAUER, H. und Teichmüller. *Die Varische und Alpidische Guebirsbildung Kataloniens*. Berlin 1935.
- CHEVALIER, M. *Geologia De Catalunya. El paisatge de Catalunya* (2 vols). Ed. Barcino, 1928.
- FAURA I SANS, M. «Síntesis estratigráfica de los terrenos primarios de Catalunya.» *Memorias de la Real Sociedad Española de Historia Natural*. Tomo, IX, Madrid 1913.
- FONT I SAGUÉ, N. *Curs de geologia dinàmica i estratigràfica aplicada a Catalunya*, Barcelona 1905.
- «Excursió geològica y espeleològica a les Barbores, la Banco y cingles de Bertí.» *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, 1896.
- Hojas num. 364 (La Garriga) y 332 (Vich). Instituto Geológico y minero de España, Escala 1:50.000, Madrid, 1976 y 1983.
- LLOPIS LLADÓ, N. *Estudio geológico del valle del Congost*. Instituto Geológico Topográfico. Diputació de Barcelona, 1942.
- PANZER, W. *Die Enwindlung der Taler Kataloniens, Geologia dels Països Catalans*, Barcelona 1933.
- SUNYER COMA, E. *El paleozoico de las cordilleras costeras catalanas*. Instituto Lucas Mallada de Geologia. Consejo Superior de investigaciones Científicas, Madrid 1957. (publicat a *Geologia dels Països Catalans*, Barcelona 1970).
- SOLÉ SABARÍS, L. «El relleu del Montseny i de les Guilleries.» *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, 1937.
- *Superfícies de erosión de las cordilleras litorales de Catalunya*. Anales de la Universidad de Barcelona, 1940.

també per a pràctiques dels estudiants universitaris, que tanta falta els fa fer estades a la muntanya i viure-la per interpretar problemes geològics, despertant vocacions, com ha fet la pràctica del muntanyisme no tan sols en geologia, sinó també en botànica, o arqueologia i història, pràctica que devem als centres excursionistes —sense oblidar l'activitat científica i cultural del CEC, que tant ha fet des de la seva fundació, i anteriors tasques científiques—, típics de la cultura popular catalana i actualment una mica menyspreats. Això sí, una pràctica sense cotxes ni grans restaurants, una pràctica trepitjant la muntanya, vivint-la i sentint-la, i si cal, dormir al ras o menjar sota un arbre. Com deia el gran geògraf i geòleg Lluís Solé Sabarís, «espardenyant» la muntanya.

En aquesta ocasió, llancem la idea que la vall del Congost o el Montseny en general serien un lloc idoni per a un geoparc, com tants que se n'estan fent arreu d'Europa: un exemple en pot ésser el Geoparc Barrande a Praga (Bohèmia), recordant la primera classificació de fòssils de l'era primària que va fer Barrande, enviats per Almera, i que porten el seu nom (la *Kralowna almerai* i la *Kralowna catalaunica*, rebatejats més tard per nosaltres com a gènere *Barcinia*). Un altre exemple n'és l'Itinerari Internacional sobre Geologia, dedicat a Goethe, el polifac-

tic savi alemany, que va aclarir per primera vegada l'origen erràtic dels blocs de granit de la plana central europea, portats pels glacials quaternaris.

Des des ca l'Agustí, al pla de la Calma.

Mapa amb la morfologia i xarxa hidrològica de la zona Montseny-Guilleries i plana de Vic, i situació a Catalunya.

Les cases pairals

Les cases pairals han estat l'aristocràcia del nostre país. Aquesta nostra aristocràcia no expressa el seu poder amb la força, no és guerrera i no li calen castells dalt del cim ni muralles. De fet, les portes de les seves cases freqüentment mostren la representació d'un xiprer com a signe d'hospitalitat. Els seus cabalers, gent amb coneixements i estudis, han estat el puntal de la societat, exercint el poder des de càrrecs civils i eclesiàstics.

La vida rural, a tots ens ha admirat sempre. En aquesta ocasió he volgut fer una petita aportació per recordar el que fou l'eix de la nostra societat. Un recull de tres cases pairals que apareixen en una vella dita i que ens serveixen d'exemple per entendre aquells temps passats.

La dita diu:

Si voleu saber qui són els més rics d'aquesta terra, són el Noguer de Segueró, el Sobirà de Santa Creu i l'Espona de Saderra

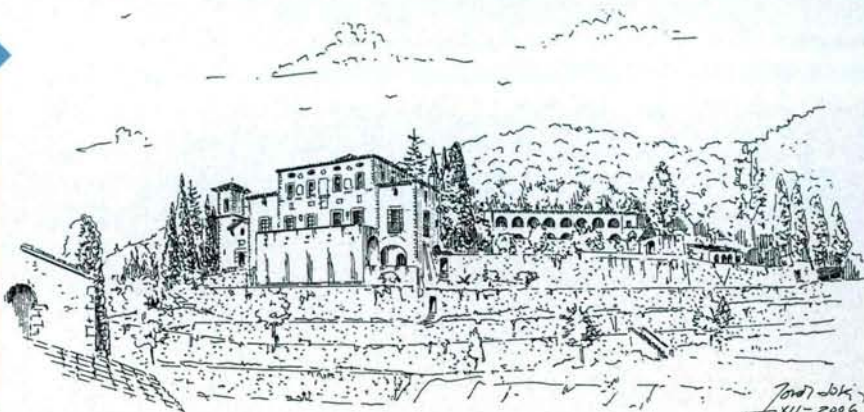

EL NOGUER DE SEGUERÓ

Aquesta gran masia pertany al municipi de Beuda, a la Garrotxa, situada al vessant meridional del massís del Mont, prop de la parròquia de Segueró. L'actual casal amb la façana esgrafiada és obra del segle XVII.

La família Noguer ja apareix documentada l'any 1203 i el cognom es mantingué durant més de sis-cents anys, fins al 1828, que passà per matrimoni als Ollives de Lledó i als Vayreda d'Olot. Anteriorment emparentaren amb el cavaller de Vidrà, d'una altra gran casa pairal del Ripollès. Des del segle XIII la masia va tenir una gran importància econòmica, gràcies a enllaços successius i a l'explotació del seu gran patrimoni basat en els ramats d'ovins i en els recursos forestals -de les pedreres d'alabastre i les guixeres és originari el famós guix de Marès.

A través dels segles es recorda la gran hospitalitat de la casa, que fins i tot mantenia un edifici només destinat a poder acollir els viants de la comarca.

EL NOGUER DE SEGUERÓ, BEUDA, LA GARROTXA

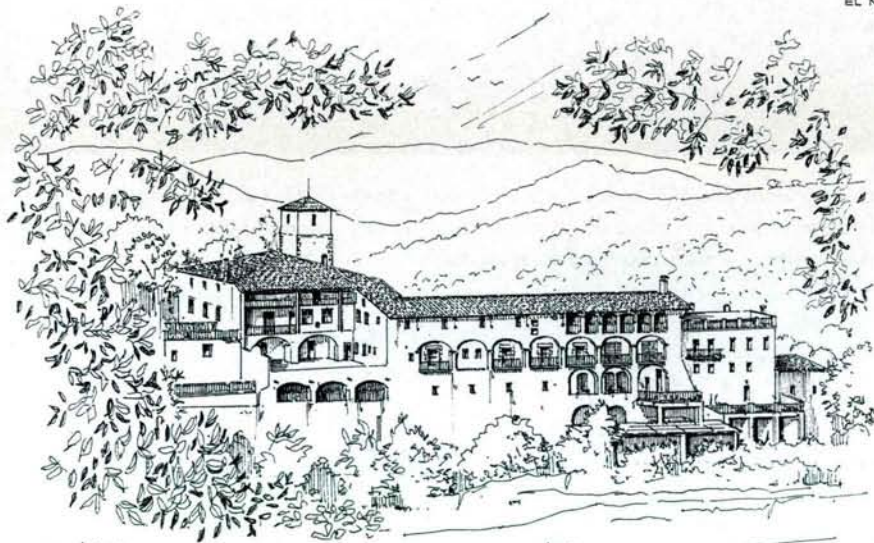
2.331

EL SOBIRÀ DE SANTA CREU

Important propietat d'aproximadament quatre-centes hectàrees situada al municipi d'Osor, a la Selva, dins del terme de Santa Creu d'Horta. El mas és un gran casal amb molts afegits dels segles XVI i XX. Posseeix una capella de l'any 1693 revestida de ceràmica obra del mestre escudeller Miquel Lapuja; el temple està dedicat a sant Bernat. Sota el mas hi ha un modern hostal.

Hi ha constància de la seva existència des del segle XII, i el llinatge es refongué al segle XIX amb Planell de Tona. S'explica que l'any 1630 Francesc Sobirà i Piferrer podia anar del Sobirà a Vic sense deixar les seves propietats; les nou masoveries són testimoni de l'extensió d'aquesta gran propietat.

Aquesta masia té una de les millors explotacions forestals de castanyers d'Europa, en ple cor de les Guilleries, i al terme hi ha unes trenta-sis fonts que lliuren les aigües al Ter. La producció de fusta es dirigia principalment a la construcció de vaixells i a la fabricació de botes i d'emballatges.

2.195

EL SOBIRÀ DE SANTA CREU, OSOR, LA SELVA

L'ESPONA DE SADERRA

Masia del municipi d'Orís, a Osona. Situada en un meandre de la riba dreta del Ter entre els termes de Sant Quirze de Besora i Sora. Un total de cinc-centes hectàrees amb les masoveries de Portella, Angelats, la Caseta, els Planas, Bafalou i Bataiola. L'actual edifici és un notable casal del segle XVIII, d'estil italià, amb grans sales, jardins i capella annexa.

La nissaga dels Espona és esmentada l'any 997 i es mantingué amb el mateix nom durant vint-i-tres generacions, fins que el 1850 passà als actuals propietaris, els Barnola. L'explotació estava dedicada al cereal i a les pollancredes del riu. Aquestes famílies foren molt influents en la vida del país.

L'ESPONA DE SADERRA, ORÍS, OSONA

2.404

MUNTANYA

LA PRIMERA REVISTA EXCURSIONISTA CATALANA

ALPINISME
EXCURSIONISME
ESCALADA
ESPELEOLOGIA
BARRANQUISME
ESQUÍ DE MUNTANYA
CIÈNCIES NATURALS
LLIBRES MAPES

SUBSCRIU-T'HI ARA
i beneficia't dels nostres avantatges

Truca ara al **933 152 311**
(de dilluns a divendres de 10 a 21 h)
o envia totes les dades
a revista.muntanya@cec.cat
o www.cec.cat/revistamuntanya

6 números
+ frontal Petzl e+LITE*

24 €
(enviament gratuït)

¡REGALA UNA SUBSCRIPCIÓ!

DADES PERSONALS

Nom	1r cognom	2n cognom		
Adreça	Núm.	Pis/Porta	Esc./Bloc	
Codi postal	Població			
Telèfon	Adreça electrònica			
Data de naixement	DNI	Subscripció a partir del núm.		

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA (És imprescindible per poder cursar la subscripció).

Si us plau, carregueu al meu compte o a la meua llibreta el pagament del rebut que el Centre Excursionista de Catalunya us presentarà a nom meu fins al proper avis.

Nom i cognoms del titular	Data / /	Signatura
Entitat Oficina DC Núm. compte		

DADES DEL SOCI

Nom	Núm. de soci
Envieu-me el frontal Petzl e+LITE a l'adreça següent:	
Codi postal	Població

D'acord amb la Llei 15/1999, del 13 de desembre, t'informem que les dades que ens facilites seran incloses en un fitxer automatitzat del CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA. Les dades facilitades són estrictament necessàries per mantenir la relació de subscripció. Tens el dret d'accés, rectificació, anul·lació i oposició, que podràs exercitar comunicant-lo per carta a: Paradís, 10 i 12 - 08002 Barcelona.

Centre Excursionista de Catalunya

Paradís, 10 i 12 - 08002 Barcelona - Tel. 933 152 311

Actualment les millors ascensions no són necessàriament aquelles que l'etiqueta clàssica distingeix; noves joies apareixen constantment a l'espera que la moda i el judici popular facin la resta. Però en llocs poc freqüentats, molts tresors queden ben aïllats i cal descobrir-los de primera mà. Per exemple, a Montserrat, racons ben coneguts com els Plecs de Llibre, continuen predestinats al silenci malgrat que posseeixen un itinerari de categoria poc repetits. Al congost de Colgaçots, mentrestant, un reajustament de les limitacions

MONTSERRAT

Si bé quasi totes les roques montserratines contribueixen a dignificar la història de l'escalada, n'hi ha tres que realment són significatives, el Cavall Bernat, la Mòmia i els Plecs de Llibre. Si del llegendari Cavall en destaquem l'essència i, de la Mòmia, l'època de transició només l'escalada pren definitivament el camí de la dificultat, els Plecs de Llibre s'han envoltat, en canvi, d'un ecosistema capaç de protegir-se de les modes. Les seves vies, exigents i extraordinàriament estètiques, representen el millor de cada una de les èpoques. A la darrerria del 2004, Salvador Figueres i Kim Santacatalina ens regalen una exigent línia aprofitant el marge dret de la paret, la via Jordi Vidal. Amb una dificultat màxi-

ma obligada de 6b expo al primer llarg (espits), la resta ho trobarem excel·lentment equipat amb parabols i les reunions muntades dins d'acollidores balmes. Roca molt bona en conjunt, amb un L3 magnífic i contundent. Cal portar unes catorze cintes.

COLLEGATS

A la part més alta del congost, el Tossal de l'Àliga presenta un vessant NF força llaminer, on ja fa anys que destaca la línia del Gran Diedre, vedada fins fa poc. Després d'un període de transició, s'aixeca la prohibició i ràpidament Santi Araguz, David Tallant i Gerber Cucurell s'apunten la via Pixums (13.02.07), oberta en el dia i sense expansions. Es tracta d'un tractat molt sinuós en què cal

anar descobrint fissures i plaques dins d'un monolític mar calcari que cal protegir fonamentalment mitjançant claus. Cal portar uns deu pitons variats, tascons, bagues llargues i Friends 3 i 4. Destaca el diedre desplomat del quart llarg i el complicat terreny del cinquè, amb una combinació seguida de passos en lliure i artificial fins al punt on s'ha de pendular per guanyar l'R5. Cal parat atenció a les nombroses xorreres que mullen alguns passatges prou exigents en lliure. Sortida per una bonica xemeneia tipus Montrebei que dona a la cresta cimera. Aprofitem per incloure la ressenya del Gran Diedre repetida íntegrament en lliure pels assidus de la zona (màx. 7a a l'entrada), que a més corroboren la bellesa

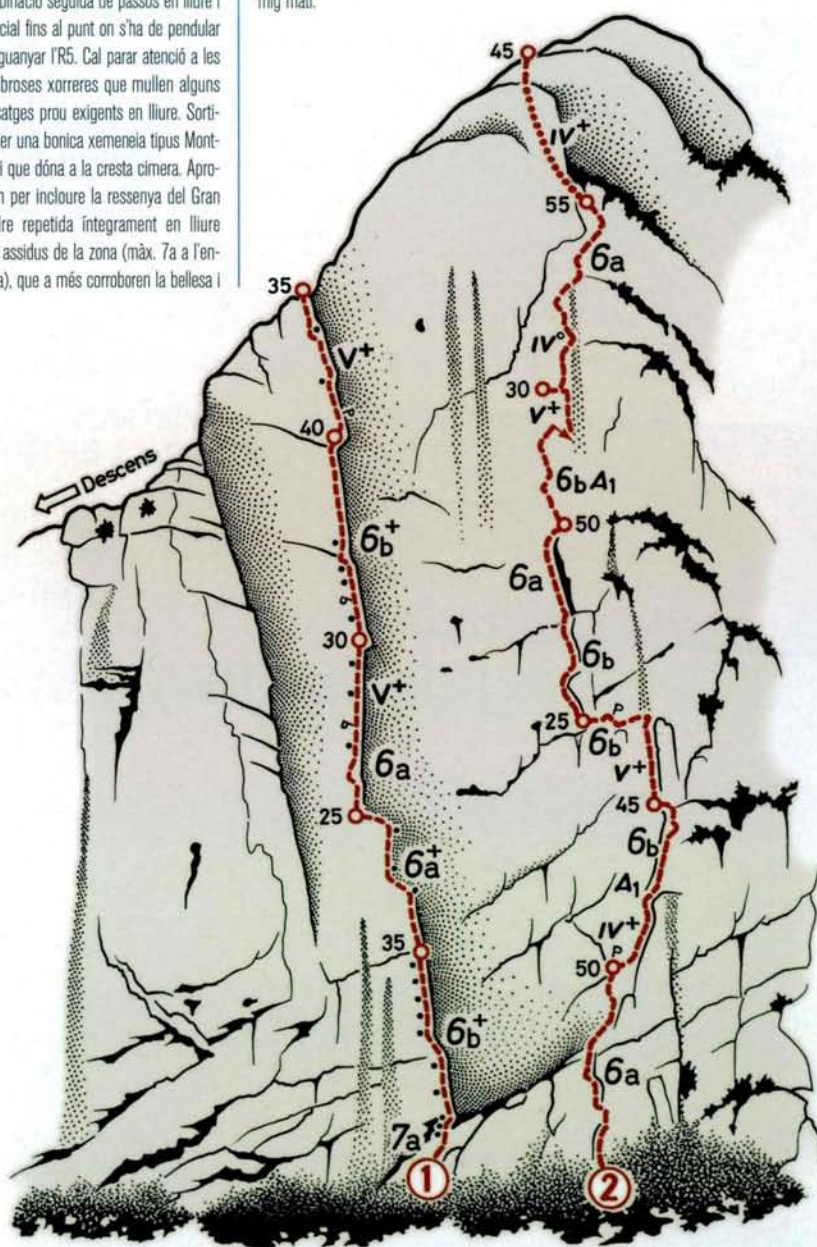
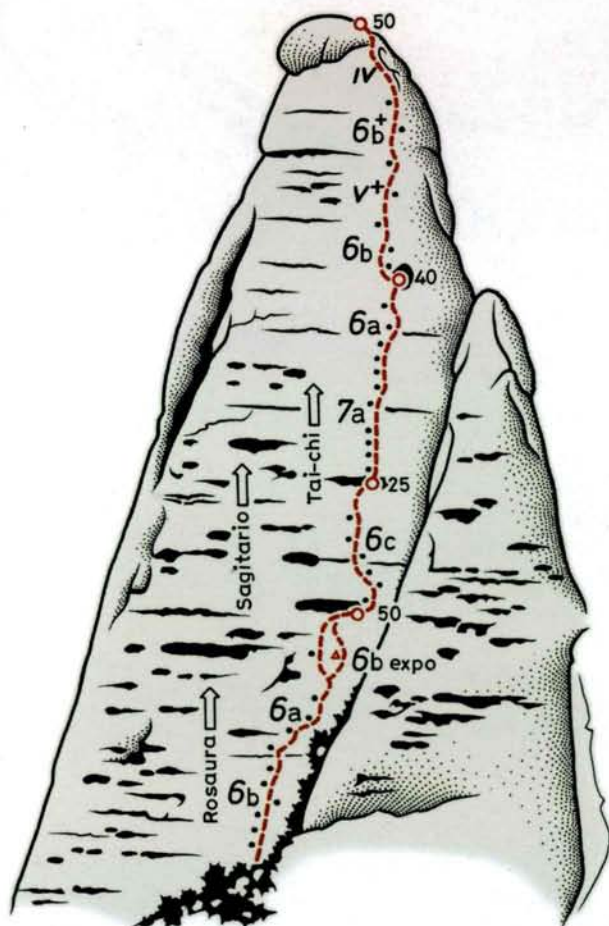
ha fet possible que els assidus encertessin un bon grapat de línies temporalment vedades per una normativa obsoleta. No passa el mateix a la serra de Sant Gervàs, on les regulacions són més rigoroses, i en consonància, la seva minsa activitat. És curiós com en altres zones eminentment rocalloses com la serra d'Aitana aquest problema pràcticament no existeix, però paradoxalment el clima limita veritablement l'escalada d'unes parets fantàstiques, encara que malaauradament massa assolellades.

SANT GERVÀS

Al sector occidental de la muralla sud i tot just a la dreta d'una enorme cova característica, Mariona Orfila, Remi Brescó i Armand Ballart descobreixen una línia tan evident i clàssica que no dubten a obrir-la i dedicar-la a Maria Antònia

MONTSERRAT / PLEC DE LLIBRE SUPERIOR

Via Jordi Vidal (165 m. ED+)

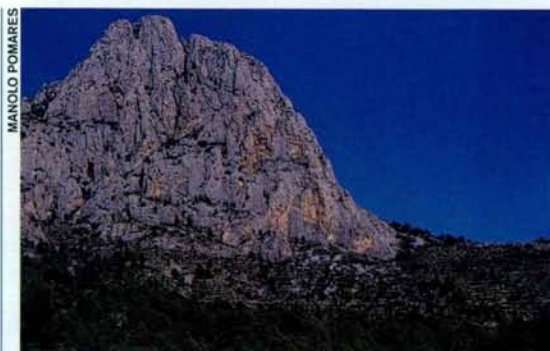
SERRA DE PERACALC / TOSSAL DE L'ÀLIGA

1. **Via del Gran Diedre** (165 m. ED~)
2. **Via Pixums** (300 m. ED^o)

Simó, traspassada l'estiu passat. Es tracta de l'escalada més assequible aconseguida fins ara (31.10.07), on trobarem una gran varietat de passatges amanits amb algun tram de vegetació (sobretot herba a l'últim llarg). Destaquen les tirades centrals com les més interessants, amb coves i diedres verticals que li donen cert caràcter a l'aventura. A la via tan sols hi trobarem les reunions bàsicament, i algun ferro al començament per marcar l'entrada. Cal dur els tascons, aliens i camalots fins al núm. 2. Accés per la canal de la Maroma (una hora llarga) i travessant en uns deu minuts a peu de via. Atenció en cas de pluja, perquè la canal de sortida pot tornar-se impracticable. Recordeu la normativa que prohibeix l'escalada de desembre a maig (inclosos), per la qual cosa s'ha d'aprofitar al màxim la tardor, a causa de la calorosa orientació d'aquest extens vessant.

PUIG CAMPANA

La cara oest del Puig Campana sempre ha estat el vessant més mític i respectuós de la façana alacantina. Un laberint calcari de quasi mil metres de des-

Puig Campana. Panoràmica de la cara oest.

nivell no dona peu a entretenir-se ni dubtar, cal un bon instint aventurer i resseguir bé uns itineraris molt llargs oberts la major part per l'escalador més prolífic d'aquestes terres, en Manolo Pomares d'Eix. A l'últim, anomenat El Noi, li han calgut vuit feixugues jornades, carregades d'il·lusió i material per enllestir els vint-i-vuit llargs d'una via més moderna, equipada i exigent que les anteriors (6a obligat). Podem afirmar que es tracta de la ruta més llarga del País Valencià i

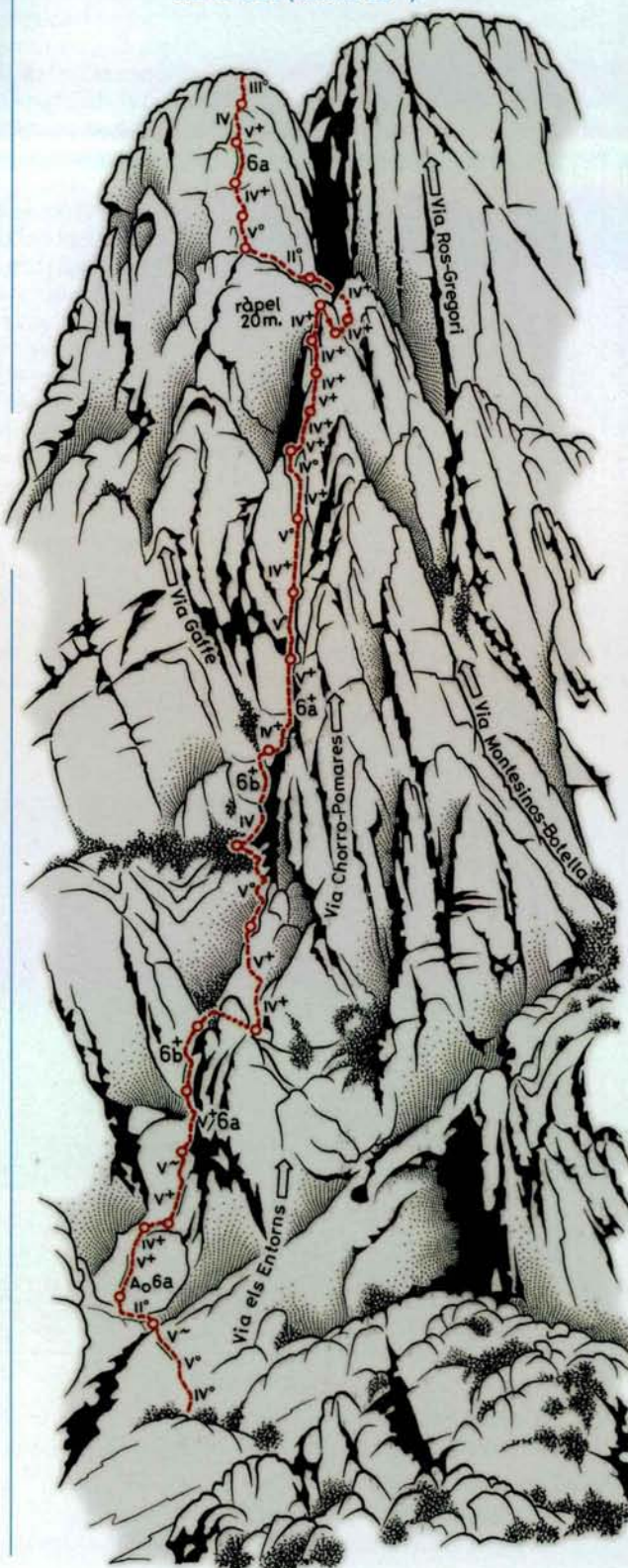
sens dubte la més difícil del Puig Campana. Els primers dotze llargs i els cinc últims amb parabolts i reunions equipades; la resta amb alguns pitons, molts cordins i reunions, ràpel inclòs. Cal destacar que aquest ràpel està instal·lat per sota del cim de l'agulla Entorns, amb una llargada de vint-i-cinc metres. Gràcies a tot això, la via serà molt més fàcil de resseguir i l'horari, molt més benèvol. Cal dur unes dotze cintes, tascons, cordins i camalots fins al núm. 3. Calculeu de sis a

set hores per a la via (cordada ràpida) i uns cinquanta minuts d'aproximació i el descens des del cim principal. Itinerari obert per Ovidiu Frasciscar, Pedro Quiles, Juanjo Lorca, Feli Medina, José

A. Corral, J.L. Torremocha, Àngel Cerrillo, Claudia, Rafa Poveda i M. Pomares. Primera ascensió i primera integral el 08.09.07 per Ovidiu, Àngel Cerrillo i M. Pomares en vuit hores.

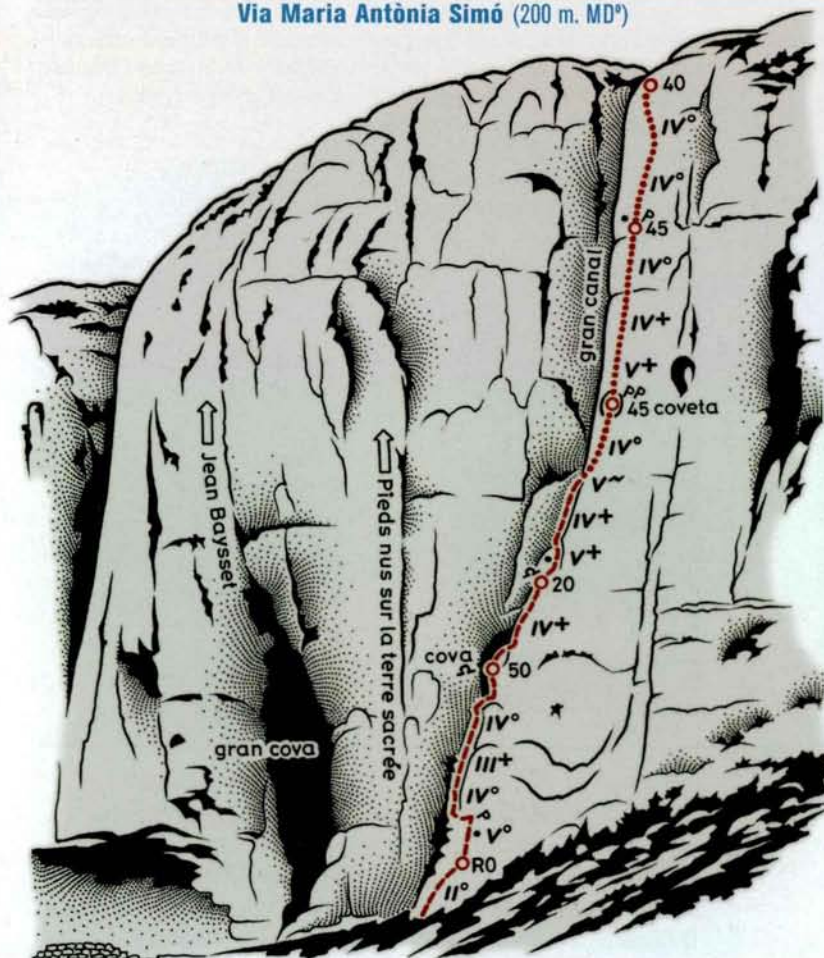
ALACANT / SERRA D'AITANA

Via el Noi (1000 m. ED~)

SERRA DE SANT GERVÀS / MURALLA SUD

Via Maria Antònia Simó (200 m. MD~)

Els paisatges d'Horta vistos per Josep Ribot i Calpe

L'Ajuntament de Barcelona ha publicat un llibre dedicat a la vall d'Horta, aquest barri barceloní que fins als anys seixanta del segle passat era un espai molt particular del pla de Barcelona.

Situat al peu de la serra de Collserola i dels Tres Turons, quedava arraconat i, encara en aquells anys, respirava un aire rural que el feien una illa de tranquil·litat dins de la ciutat.

És un llibre en què es reproduïen olis i dibuixos d'Horta, però també de Vallcarca, el Guinardó i Vilapicina, que va fer entre el 1930 i el 1950 Josep Ribot i Calpe.

Al llarg de les seves pàgines hi podreu trobar antics carrers, masies, horts, conreus i paisatges que us transportaran a un món rural que aleshores ja s'estava perdent per donar pas a la ciutat, uns paisatges i un ambient encara recordats per alguns barcelonins.

Amb aquesta sèrie de pintures del barri d'Horta, Josep Ribot ens ofereix una obra d'un valor artístic extraordinari, però sobretot documental.

El 1919 ingressa com a soci al Centre Excursionista de Catalunya, participant en excursions i actes socials. Les seves obres il·lustraren les guies naturalistes del botànic Francesc Masclans: guies de muntanya, butlletins i molts fulletons d'actes.

Josep Ribot, amb els seus olis i dibuixos, va salvar de l'oblit les imatges de molts paisatges que avui dia força serien desconeguts per a uns o ja oblidats per a d'altres, d'uns indrets de la nostra ciutat que, en el cas d'aquest llibre, són els de la vall d'Horta.

Aquest objectiu, de recuperació dels paisatges, també és una de les fites, entre d'altres, de l'excursionisme.

Pel pla i la muntanya de l'Alt Camp

El Servei Comarcal de Turisme de l'Alt Camp ens presenta una carpeta que aplega dotze fulletons amb la descripció d'una dotzena d'itineraris per la plana i la muntanya de la comarca.

Són itineraris curts, la majoria d'unes tres hores, amb uns recorreguts per camins que no presenten cap dificultat, aptes per fer en família, tant a peu com —en la majoria de casos— en bicicleta.

Els recorreguts que ens proposa són: l'entorn de Montagut i el puig Formigosa, de Querol a la torre de Pinyana, per Selma, els masos de l'antic terme de l'Albà, per la serra de Selmella, per la plana prop del Pla de Santa Maria, per la serra de Miramar i per la partida del Jordà, en la mateixa serra, pels turons que envolten Vila-rodona, Bràfim, Montferri i Rodonyà, entre Nulles i Vilabella resseguint el Gaià, entre Mont-ral i Fareña, i per últim, una caminada resseguint el Francolí des de la ciutat de Valls fins a la Riba.

Amb aquests recorreguts descobrireu indrets d'una bellesa extraordinària i poc coneguts. Hi ha itineraris en què gaudiu de grans vistes, i en altres, de raconades on la vegetació us sorprendrà. Una proposta del Consell Comarcal de l'Alt Camp, que us farà conèixer en detall els diversos paisatges d'aquesta comarca.

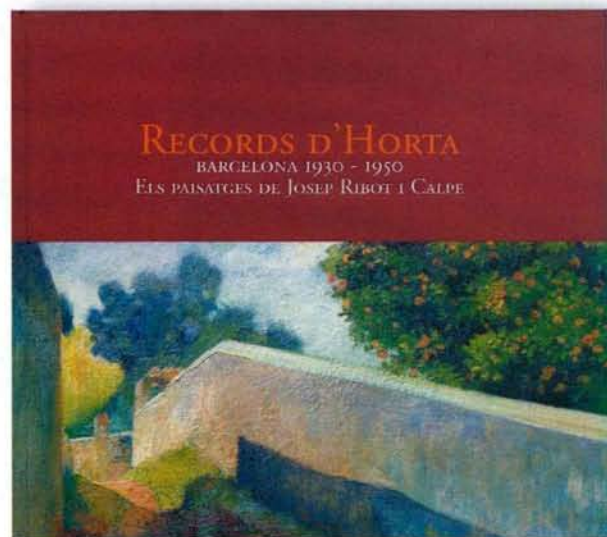
La Peña Montañesa i la Fueva

Aquest llibre d'itineraris per l'espai central de la comarca del Sobrarb, en ple prepirineu aragonès, ens ofereix la possibilitat de conèixer l'altiplà de la Fueva i la Sierra Ferrera, amb la Peña Montañesa com a cim més enlairat. Un massís calcari amb imponents cingles, on els rapinyaires hi fan niu, i als seus peus —coberts d'una vegetació de carrasca i boix, però que amaga una gran diversitat de flora i fauna—, un paradís per fer-hi caminades, per paratges tranquils.

Ens proposa vint-i-tres itineraris, per camins senyalitzats com a senders de gran i petit recorregut, per unes terres plenes d'al·licients, com els boscos de faig, alzines, pins o roures, ermites i petits pobles o indrets des d'on es pot gaudir de grans panorames.

El riu Cinca s'obre pas entre aquestes serres, on trobarem com a població més important l'Aínsa.

Són unes caminades a l'abast de la majoria d'excursionistes, per unes valls i unes muntanyes encara poc freqüentades, on gaudiu d'una natura solitària d'una gran bellesa.

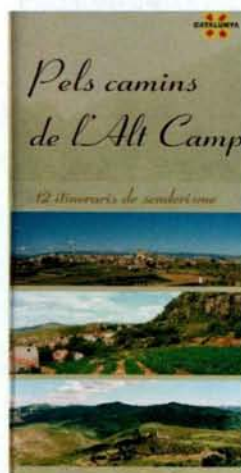
Records d'Horta. Barcelona 1930 - 1950.

Els paisatges de Josep Ribot i Calpe

Amb textos de: Desideri Díez - Josep M. Cadena - Domènec Ribot

Edita: Ajuntament de Barcelona - Districte d'Horta (2007)

166 pàgines, amb il·lustracions

Pels camins de l'Alt Camp

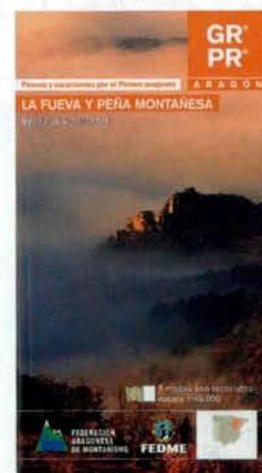
12 itineraris de senderisme

Enric Fonts - Pep Cunillera

Edita: Ediciones Lector

Consell Comarcal de l'Alt Camp

12 fulletons de 15 pàgines, amb il·lustracions

La Fueva y Peña Montañesa

Senderos señalizados - GR - PR

Chebier Lozano Sierra

Edita: Prames, S.A. Saragossa (2007)

143 pàgines, amb il·lustracions + 7 mapes

Tots el refugis i albergs del Pirineu

El prolífic escriptor muntanyenc Luis Alejos ara ens ofereix un llibre en el qual descriu cinquanta circuits de dues o tres etapes a partir dels refugis pirinencs.

En la majoria de circuits que ens proposa no es fan cims, sinó que es transcorre per les valls i collades o s'enllacen refugis, una proposta molt interessant per adquirir un coneixement força detallat de la serralada.

A la primera part del llibre hi ha una introducció amb comentaris de l'època de la construcció dels refugis i el seu futur. Després vénen les descripcions dels itineraris, dividides en tres blocs: Pirineu occidental, central i oriental. Del Pirineu occidental, en descriu cinc travessades; del central, vint-i-cinc, i de l'oriental, vint.

De cada circuit, a més de la descripció de l'itinerari, hi ha la fotografia del refugi, un croquis del circuit, una fitxa tècnica i la proposta d'activitats complementàries, a partir de l'itinerari descrit.

A l'última part del llibre hi ha les fitxes de cent dos refugis guardats i cent sis albergs, on hi consta la capacitat, el telèfon, l'adreça electrònica, la situació, l'entitat o la institució que el gestiona, l'època en què el trobareu obert, l'accés i el mapa de la zona.

Refugios del Pirineo
Travesías circulares
Luis Alejos
Edita: Sua Edizioak. Bilbao (2007)
277 pàgines, amb il·lustracions

Les muntanyes i paisatges de Mallorca

Una nova guia de Mallorca que ens proposa vint excursions per tota l'illa, majoritàriament per la serra de Tramuntana, però també per altres zones de muntanya, com el massís d'Artà, les serres de Llevant o les muntanyes properes a Alcúdia.

La primera part és una introducció naturalista i històrica, amb unes pinzellades sobre la història de l'excursionisme, l'escalada i l'espeleologia a Mallorca.

Després ens presenta la descripció dels vint itineraris que se centren en les muntanyes properes de Valldemossa, Alaró, Sóller, Escorça, Pollença, Alcúdia, Artà – Capdepera i Felanitx.

A l'inici de cada apartat hi ha una introducció historicogeogràfica que ens situa en el lloc, i tot seguit la descripció detallada dels itineraris. Un perfil altimètric de cada caminada i un mapa detallat ens ajudaran a fer-nos càrrec de la ruta que ens proposa.

Al final del llibre hi ha una guia de museus, coves turístiques, mercats tradicionals, gastronomia, festes tradicionals, botigues d'artesanía, telèfons d'interès de les poblacions i refugis de muntanya.

Mallorca: Una isla de contrastes
20 excursiones y ascensiones
Pep Pibas – Blas Guevara
Col·lecció: Deportes de montaña
Edita: Prames, S.A. Saragossa (2007)
237 pàgines, amb il·lustracions + 30 mapes

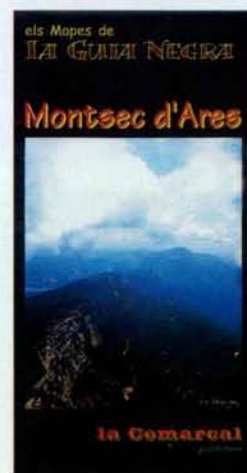
Un nou mapa del Montsec d'Ares

Recentment s'ha presentat un nou mapa del Montsec d'Ares. Conté una base cartogràfica excel·lent i clara i un full en color que ajuda a fer-se càrrec del relleu, mostrant-nos, amb tot detall, la configuració d'aquesta part del Montsec.

Manuel Cortès i Joan Ramon Segura, del Centre Excursionista de Lleida i grans coneixedors de la serra, han col·laborat en la confecció d'aquest mapa, aportant informació del traçat dels camins, la correcció toponímica, la situació de les ruïnes d'ermites, castells, cabanes, coves, fonts, arbres monumentals i restes històriques.

Al mapa, s'hi representen fins a sis tipus de camins, d'indrets d'interès excursionista i turístic, com ara les zones d'escalada, les vies ferrades, les coves i els avencs, els punts de vista panoràmica, les zones d'enlairament i d'atterratge dels parapents, els observatoris astronòmics, i molta més informació.

A més, per facilitar la localització dels indrets, hi ha un índex toponímic i una llarga llista d'adreces i de telèfons d'interès: ajuntaments, hostals i hotels, cases rurals, restaurants, centres sanitaris i d'emergències.

Montsec d'Ares
Disseny i realització cartogràfica: Benjamí – Carme Sauer
Els mapes de la Guia Negra
Escala 1:20.000
Edita: La Comarcal – publishers. El Vendrell (2007)

Altres novetats editorials

A peu per les carenes atlàntiques de l'Aran

16 passejades i excursions
Rafael López-Monné
Col·lecció: De ferradura. Guies per a caminants curiosos
Edita: Arola Edicions. Tarragona (2007)
185 pàgines, amb il·lustracions

Sender de l'Ebre: Mequinensa – Delta de l'Ebre (GR-99)

Publicat per l'Associació Catalana de Senderisme. Barcelona (2007)
64 pàgines, amb il·lustracions

La Palma y sus caminos

30 rutas escogidas
Óscar Pedrianes – Daniel Martín
Edita: Ediciones Desnivel. Madrid (2007)
160 pàgines, amb il·lustracions

Los Andes

Una guía para escaladores
John Biggar
Edita: Andes Publishers (2007)
304 pàgines, amb il·lustracions

Summit

150 years of the Alpine Club
George Band
Edita: Collins. Londres (2007)
256 pàgines, amb il·lustracions

Caminar por los tresmiles del Pirineo

90 itinerarios
David Atela
Edita: Barrabés editorial. Saragossa (2007)
448 pàgines, amb il·lustracions

Valle de Ansó

Guía de escalada en roca
Antonio García Picazo
Edita: Ediciones Desnivel. Madrid (2007)
108 pàgines, amb il·lustracions

Escaladas sencillas a grandes cumbres del Pirineo

David Atela
Edita: Sua Edizioak. Bilbao (2007)
222 pàgines, amb il·lustracions

Escalada

Santi Puig obre una nova via en solitari a la paret d'Aragó del congost de Mont-rebei

L'escalador del CADE Santi Puig continua traçant itineraris en solitari. Els passats dies 6-8 d'octubre va obrir una nova via en solitari anomenada Relativitat (6a A2 / ED inf) a la llegendària paret d'Aragó del congost de Mont-rebei. En els 330 metres de recorregut no ha abusat del material d'expansió. Trobarem un parabol a les reunions, que caldrà reforçar. Ja hi ha una primera repetició a càrrec de la cordada Subirana-Angulo que obre una petita variant de pocs metres, redreçant la sortida. La via Relativitat és molt atractiva i té un fort caràcter d'aventura:

equipament molt escàs, roca que encara s'ha de polir pel pas de les cordades, però «que val molt la pena escalar-la», com comenta en Marc Subirana, després de fer-la en unes deu hores.

Jordi Bernat

Material necessari:

- Semàfor d'aliens repetit
- Friends fins al 2
- Joc de tascons amb mitjans repetits
- 6-7 claus universals

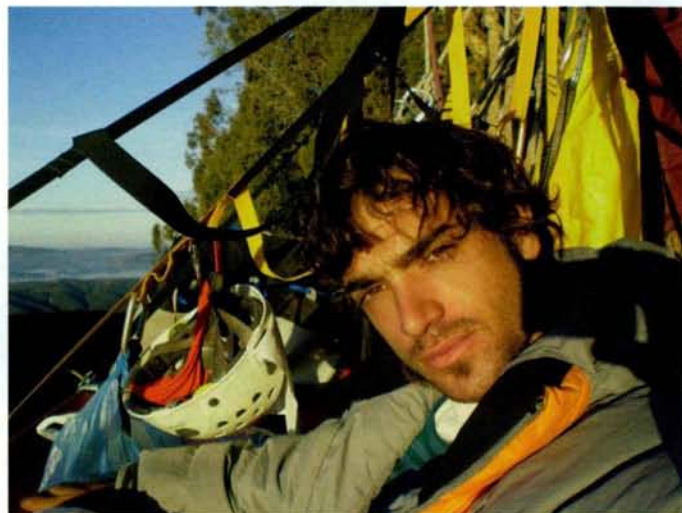
Primera ascensió a la cara oest del pic Baxouillade

Primera ascensió a la cara oest del pic Baxouillade, a la vall d'en Beys (l'Arieja). Es tracta d'un corredor ben encaixonat i estètic, el motiu més evident d'aquest vessant (he buscat en diverses fonts i no sembla que hagués estat ascendit fins ara). Aproximació feixuga, de mil metres de desnivell i obrint traça en la neu no transformada, però condicions excel·lents a la canal, alternant neu molt dura i glaç de cascada. Deu hores entre ascens i descens.

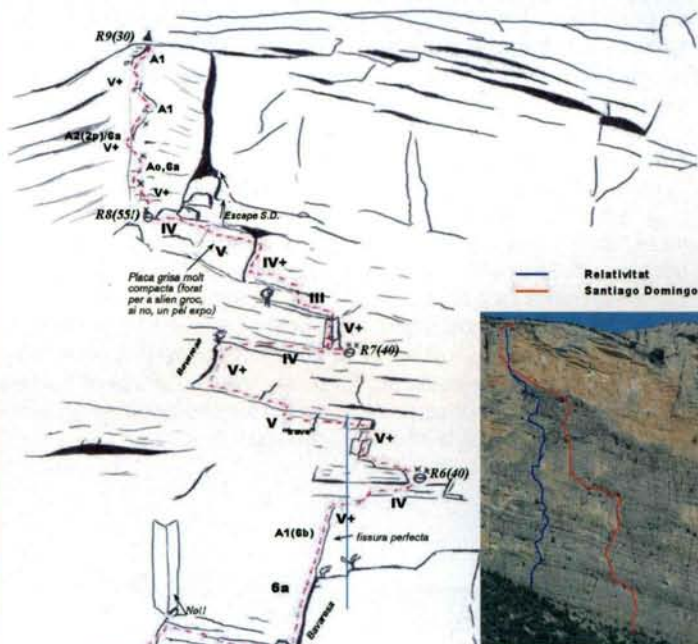
Joan Jover

PIC BAXOUILLADE (2.546 m), cara O Corredor Lluís Maria Xirinacs

- 1a ascensió: Joan Jover el 29.12.2007
 - Dificultat, desnivell: D-inf, 450 m
 - Material: 3 cargols, 1 àncora i algun tascó
 - Accés: pont de Caralp (1.180 m), final de la carretera de la vall d'Orlíu. Seguiu el GR 7 fins a sota el vessant O del Baxouillade. 3 h
- Corredor de neu amb ressalls de glaç que supera de forma elegant el màxim desnivell de la cara O del Baxouillade

SANTI PUIG

Reunions amb parabol 11 assegurances progressió fins R8 i 17 fins R9.

JOAN JOVER

Cinema de muntanya

25è Festival de Cinema de Muntanya i Aventura de Torelló

El 25 de novembre passat va finalitzar la 25a edició del Festival Internacional de Cinema de Muntanya i Aventura de Torelló amb gran èxit de públic. El palmarès del Festival ha destacat *La montagne perdue* com el gran premi, i *Dying for Everest* com un altre film que cal tenir en compte.

La montagne perdue, del francès Christian Deleau, ha estat la pel·lícula guanyadora de la 25a edició del Festival. El mateix realitzador del film va rebre la Flor de Neu d'or de la mà de l'alcalde de Torelló, Miquel Franch. La pel·lícula segueix l'alpinista Jean Christophe Lafaille en el seu intent d'arribar al cim del Makalu (8.463 m), el cinquè cim més alt del planeta, en solitari i sense oxigen. Lafaille va desaparèixer el 27 de gener del 2006.

Dying for Everest, de Richard Dennison, de Nova Zelanda, ha estat l'altra triomfadora del Festival. Mentre que *Ales sobre l'Antàrtida*, *Die Magie der Mongolei* i *Searching for the Coast Wolves*, s'han emportat la resta de premis principals, dotats amb 1.200 euros cadascun.

El Premi Temps d'Aventura, que decideix un jurat extern al Festival, ha estat per al film belga *Patagonia dreams*. Pel que fa a la tercera edició del premi Caixa Sabadell de periodisme, els guanyadors han estat Ferran Latorre, per l'article «Antígona», publicat al suplement d'esports d'*El 9 Nou*, i Albert Torrent, pel reportatge «Rutas a lagos de alta montaña: Ibones del Pirineo Central», publicat a *El Mundo de los Pirineos*.

Palmarès del Festival:

- Premi Temps d'aventura al millor film adaptat al format televisiu a *Patagonia Dreams*, de M. Lecomte, O. Favresse, S. Villanueva i N. Favresse.
- Premi Mountain Wilderness al film que millor ressalti la defensa dels espais naturals a *Megafalls of the Iguaçu*, de Christian Baumeister. Alemanya.
- Premi FEEC, i Flor de Neu de plata a la millor fotografia a *Facing obsession*, de Jochen Schmoll. Alemanya.
- Premi Boreal i Flor de Neu de plata al millor guió a *Dying for Everest*, de Richard Dennison. Nova Zelanda.
- Placa FEDME al millor film d'un realitzador espanyol: *Declarat desert*.
- Premi del jurat i Flor de Neu de plata a *Searching for the Coast Wolves*, de Richard Matthews. Alemanya.
- Premi al millor film ecològic i Flor de Neu de plata a *Die Magie der Mongolei*, de Heinz Leger. Àustria.
- Premi Grandvalira al millor film d'esports de muntanya i Flor de Neu de plata a *Ales sobre l'Antàrtida*, de David F. Miralles i Marc Martínez. Espanya.
- Premi Caixa Sabadell i Flor de Neu de plata al millor film de muntanya a *Dying for Everest*, de Richard Dennison. Nova Zelanda.
- Gran Premi Vila de Torelló i Flor de Neu d'or a *La montagne perdue*, de Christian Deleau. França.

Informació provinent de www.torellomountainfilm.com/tmf2005/

Foto de família amb tots els guardonats.

Comunicació

Doble èxit de la revista *Muntanya*: Reconeixement APPEC 25 anys i Premi Pica d'Estats

La Nit de les revistes 2008.

L'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC) va celebrar els 25 anys amb diversos actes, com ara la creació del Magazine World, un congrés internacional de revistes. Però el tret de sortida d'aquests actes es va posar de manifest en la festa anual La Nit de les Revistes que, a més d'acollir el lliurament dels XI premis APPEC (que enguany han estat atorgats a l'escriptor i periodista Josep M. Espinàs, a les revistes *Mètode* i *El tatano*, i a l'editorial Sàpiens Publicacions), també es va convertir en l'escenari per reconèixer la tasca de 36 revistes associades fundades fa 25 anys o més. La Nit va reunir gairebé tots els editors en català dels Països Catalans, entre autoritats del món de la cultura, autors i una bona part de representants polítics.

En aquest escenari, que va tenir lloc el 24 de gener passat a la Llotja de Mar de Barcelona, la revista *Muntanya* també va ser reconeguda «per la seva presència des de l'any 1970 en l'espai català de comunicació a través d'una premsa periòdica de qualitat». Entre les revistes guardonades n'hi ha dues més de l'àmbit de la muntanya: *Excursionisme*, editada per la UEC (1975), i *Vèrtex*, la revista de la FEEC (1966).

Paralel·lament, el 26 de gener passat la Diputació de Lleida va fer públic el veredictat corresponent als treballs guanyadors del XIX Premi Turístic Internacional "Pica d'Estats" de Premsa, Ràdio i Televisió. En aquest certamen va ser premiat (d'entre 90 presentats), en la categoria de Millor treball de Premsa

especialitzada en viatges i turisme, amb una dotació de 6.000 €, «El romànic a la vall de Boí», un article de Mireia Ibáñez Xifra publicat al núm. 869 de la revista *Muntanya*, el febrer del 2007. Es diu això: «El reportatge ens endinsa en el patrimoni romànic (arquitectònic i pictòric) de la vall de Boí, incidint en el seu origen, història i trets artístics, i clou amb un acurat itinerari que recorre els temples més destacats de la zona».

Des d'aquestes línies donem l'enhorabona a la Mireia, vinculada a la nostra revista gairebé des del començament d'aquesta nova etapa, com a membre de l'equip de disseny de l'Estudi Toni Inglès.

PAU CABREJAS

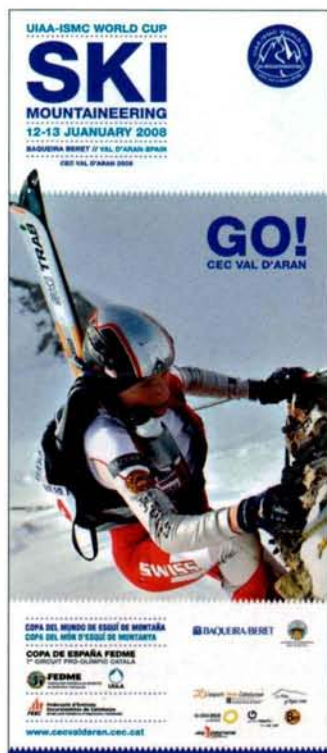
Mireia Ibáñez, guanyadora del Premi Pica d'Estats.

Sens dubte, aquests dos èxits consecutius situen la revista *Muntanya* en un moment immillorable, i ens encoratgen a tot l'equip editorial a continuar endavant amb la mateixa tenacitat, per poder oferir als nostres lectors una publicació que és un referent en cultura excursionista de Catalunya.

F. A.

Curses de muntanya

49a CEC – Val d'Aran. Copa del Món d'esquí de muntanya

El darrer 13 de gener passat, el Centre Excursionista de Catalunya va organitzar la 49a Cursa d'esquí de muntanya CEC - Vall d'Aran, que aquest any puntuava per a la Copa del Món d'esquí de muntanya de la ISMC, a més a més de puntuar per a la Copa d'Espanya i la Copa Proolímpica de la FEEC.

Després d'un cap de setmana on es va passar d'una situació d'escàs mantell nival a una nevada de 30 o 40 cm, l'organització es va veure obligada a modificar l'itinerari en l'últim moment per poder oferir als corredors nacionals i internacionals un recorregut adequat. El recorregut final ha estat més curt, més segur, però molt atractiu, ja que ha permès veure diverses transicions i seguir el pas dels participants per diversos punts. Des del pla de Beret es pujava al Dossau per després baixar fins al Clot, i tot seguit tornar a pujar al coll del Dossau, tot aquest itinerari fora de l'estació.

Després l'itinerari seguia les pistes d'esquí fins la base de Beret per repetir novament el recorregut d'ascens una segona vegada. En total, uns deu quilòmetres i 1.640 metres de desnivell acumulat de pujada, per l'itinerari més llarg de la cursa.

Les dues primeres posicions les han ocupades Brunod amb 1h 27' 19", i Troillet amb 1h 27' 56". El català Marc Solà ha assolit la desena posició amb un temps de 1h 30' 23", i Javier Martín, de l'equip madrileny, la setzena posició amb 1h 32' 39".

Pel que fa a les dones, les italianes Roberta Pedranzini i Francesca Martinelli han encapçalat la cursa en tot moment aconseguint uns excel·lents cronos de 1h 45' 01" i 1:47:38. La tercera posició ha estat per a la francesa

Laetitia Roux amb 1h 48' 38". Quatre de les cinc primeres posicions han estat per a les esquiadores del FIS Italy.

Kilian Jornet, del Poliesportiu Puigcerdà, es va quedar a les portes del podi en la primera prova de la Copa del Món. En el primer ascens Jornet va marcar el ritme culminant el Dossau en primera posició, seguit de prop pel suís Florent Troillet i l'italià Dennis Bru-

nod. Els problemes amb una bota van fer que quedés relegat a la cinquena posició en el pas pel collat del Dossau. En la segona pujada recuperà posicions fins a la tercera plaça però en el descens final va ser avançat en els últims metres pel francès Florent Perrier per només quatre segons.

Sergi Esteban

Espeleologia

L'avenc de l'Esquerrà, el proper -300 m de Catalunya

Després de diverses desobstruccions a l'avenc de l'Esquerrà, a càrrec dels espeleòlegs de la Secció d'Espeleologia del CE de Sitges, s'ha aconseguit superar en la via Ratpenat la cota de -236 m, pendent encara de confirmació topogràfica. Els exploradors calculen que han superat la cota dels -300 m de profunditat. Aquesta continuació es va aconseguir després d'una desobstrucció difícil a la cota -236 m, el lloc assolit pel GE Rubí l'any 1994.

L'avenc de l'Esquerrà té 348 m d'altitud i és al massís del Garraf, al terme municipal d'Olesa de Bonesvalls. És una cavitat complexa, ja que té quatre vies diferents: Pous Concrecionats (-97 m), Lamarca-Torras (-193 m), Anna M. Pallejà (-204 m) i Ratpenat (-300 m?), amb uns 1.500 m de galeries.

Una mica d'història

La primera exploració d'aquest avenc es va fer l'any 1908 a càrrec de Marià Faura i Sans i de membres del Club

Muntanyenc Barcelonès, que van baixar al primer pou, al qual donaren una profunditat de -70 m (en realitat, -68 m). Van sondejar la vertical següent, a la qual van atribuir una profunditat excedida, ja que consideraren la base a -150 m (de fet, són menys de -100 m). L'any 1954 espeleòlegs del GES, SES i UEC assoleixen la cota de -193 m a la via Lamarca-Torras. L'any 1955 s'arribaria als -209 m en la via Ratpenat, i l'any 1956 s'assoleix el fons de la via Anna M. Pallejà (-204 m). El 1982 membres de l'ECG comencen un reconeixement sistemàtic de la cavitat i en fan una nova topografia (F. Cardona. *Grans cavitats de Catalunya. Segon volum*. Barcelona: 1990). L'any 2003 espeleòlegs del GE Rubí forcen el pas estret al final de la via Ratpenat i arriben a la cota de -236 m. Les exploracions continuen.

(Informació provinent de Subterrànea 28)

Alpinisme

Mor Sir Edmund Hillary

Mor als 88 anys l'alpinista i explorador neozelandès nascut a Auckland l'any 1919. Hillary era conegut, sobretot, perquè el 29 de maig del 1953 va aconseguir, juntament amb el xerpa Tenzing Norgay (mort l'any 1986), l'Everest (8.848 m), la muntanya més alta del món; però també perquè el 4 de gener del 1958 arribà al pol Sud amb l'expedició dirigida per Vivian Fuchs. L'any 1977 va explorar el riu Ganges a l'Índia des de l'origen fins a la desembocadura. Amb aquestes fites, Hillary s'havia convertit en un dels aventurers més importants del segle xx.

Però Hillary també era un home humil i generós. I així, va dedicar una bona part de la vida a ajudar la gent de les muntanyes del Nepal. Durant dècades va promoure la construcció de col·legis i hospitals al Nepal. Per això, l'any 2003, en commemoració del 50è aniversari de la primera ascensió a l'E-

verest, el Govern nepalès li concedeix el títol de ciutadà honorari. Isabel II d'Anglaterra ja l'havia nomenat *sir* en un dels seus primers actes com a monarca, el mateix 1953, poc després de la conquesta de la muntanya.

F. A.

Jordi Pons, membre d'honor de la UIAA

A l'Assemblea General de la UIAA de l'octubre passat va ser elegit membre honorífic de la UIAA Jordi Pons Sanjinés. És la cinquena persona i el primer català i membre del CEC que obté aquesta distinció de l'organisme de la UIAA.

El dia 14 de febrer a la sala d'actes, a dos quarts de vuit del vespre, es van projectar dos interessants vídeos de Jordi Pons.

Orígens i evolució de l'alpinisme a Europa

Conferència comentada amb projeccions, sobre alpinisme, un període de temps que s'estén en els orígens des de Petrarca o Pere III el Gran quan va pujar al Canigó fins a les conquestes de les grans parets nord dels Alps o els alpinistes que ho varen fer possible (Hillary, Messner, Bonatti, Cassin, Heckmair, etc...).

Duració de la projecció: 45 minuts.

La inaccessible paret nord del Dru

El Dru és l'agulla més emblemàtica de la vall de Chamonix i la seva paret nord ha esdevingut des de sempre un objectiu cobejat per a molts alpinistes. També ho va ser per a Jordi Pons.

La primera ascensió d'aquesta paret nord forma part de la dècada dels anys 30, just quan una elit d'alpinistes europeus s'esforçaven per aconseguir escalar les més famoses parets dels Alps. És a dir el Cervino, l'Eiger, les Grandes Jorasses, el Piz Badile o la Cima Grande di Lavaredo, ascensions a les quals s'afegiria la cara nord del Petit Dru.

L'any 1959 i en el decurs de la segona anada de vacances a Chamonix, en Jordi Pons, juntament amb en Josep Santacana del CE de Gràcia, intenten escalar la paret nord del Dru. Quan ja han escalat uns centenars de metres i durant el bivac de la nit, el temps empitjora i deixa la paret en condicions perilloses per continuar l'ascensió.

L'any 1972 i juntament amb els amics del Club Muntanyenc Barcelonès Ton Fontdevila i Remi Bresco, en Jordi torna al Dru.

Després d'un altre bivac i tot just quan ja havien superat una part important de les dificultats, els torna a sorprendre el mal temps. Entre trons i llamps abandonen la paret i fan bivac en plena tempesta. El 1974, tornant de l'Himàlaia (Annapurna Est 8.026 m) i juntament amb el basc Àngel Rosen i l'Emili Cívís, torna al Dru.

És el tercer intent. Durant la nit i quan ja han superat la fissura Lambert, comença un concert de trons que els obliga a abandonar la plataforma de bivac en plena tempesta en un arriscat descens.

El 2003 i després de quaranta-quatre anys del primer intent, en Jordi Pons aconsegueix escalar, juntament amb els amics Lluís Giner i Xarles Gusi, la paret nord del Petit Dru.

Curiosament, en els anys precedents havia aconseguit escalar la resta de parets nord quedant per resoldre, justament, la primera que havia intentat l'any 1959.

Duració del film (DVD): 24 minuts.

«Unes passes més i no hi haurà res per damunt nostre tret del cel. No hi havia cornises ni pinacles. Érem de peu dret tots dos junts al cim. Hi havia lloc suficient per a unes sis persones. Havíem conquerit l'Everest»

Sir Edmund Hillary. Oil on canvas by Edward J Halliday, 1955.

El Montsant. El congost de Fraguerau i els Ventadors

- Ulldemolins
- Ermita de Sant Antoni
- Congost de Fraguerau
- Ermita de Sant Bartomeu
- Cingle dels Ventadors
- Pi de la Carabasseta
- Grau de les Voltetes
- Grau de la cova del Corb
- Ermita de Santa Magdalena
- Ulldemolins

L'itinerari que us proposem comença i acaba a la població d'Ulldemolins. Ens permetrà conèixer el congost de Fraguerau, el cingle dels Ventadors, el grau de la cova del Corb, i les ermites de Sant Antoni i de Santa Magdalena.

0:00 h Ulldemolins (653 m) Prendrem el camí de les ermites, una pista enquitranada, que baixa direcció llevant de cara al Montsant. A uns deu minuts cal deixar la pista enquitranada i prendre'n una de terra, direcció sud. Aquí hi ha un pal indicador que diu: Cadolles Fondes. Poc després deixarem la pista i travessarem el riu del Teix. A partir d'aquí seguirem un corriol de pujada que ens portarà fins a l'ermita de Sant Antoni.

0:30 h Ermita de Sant Antoni (660 m) A l'entorn hi ha una gran zona de picnic.

Sortirem de davant de l'ermita, per un camí amb xiprers a banda i banda. Poc després prendrem un corriol, a l'esquerra, direcció sud, de baixada. A l'esquerra del camí hi ha una pista que agafarem en alguns trams fins a arribar a la font de la Gleva. Actualment, aquesta font —que trobarem a la dreta del camí— porta aigua a Ulldemolins, i a la vora hi ha una caseta amb els motors. Poc després s'acaba la pista i continuarem per un camí de bast, tot deixant a la dreta

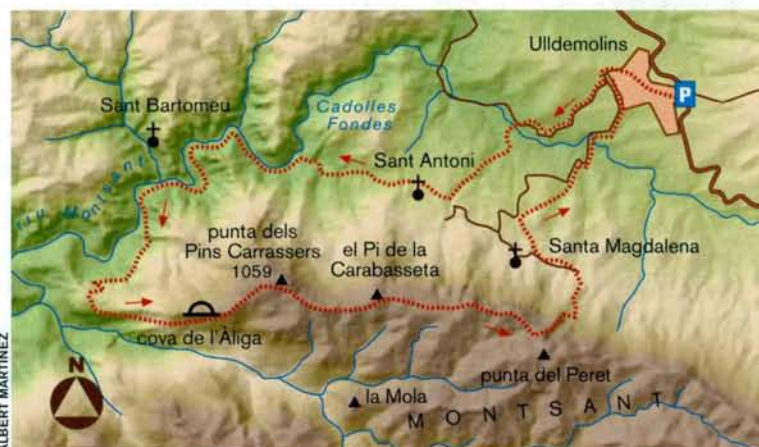
un estret senderó que s'enfila i va a trobar el camí del coll del Prat.

1:00 h Les Cadolles Fondes (540 m)

Tindrem a la dreta l'engorjat de les Cadolles Fondes. És interessant atansar-se a la vora de la timba —hi ha una barana— per tal de gaudir de la bellesa de l'engorjat. Continuarem pel costat del riu Montsant, al mig del bosc. Travessarem el petit barrancó de la canal del Descarregador. Al riu, s'hi forma un toll, és el Toll de la Mula, un senderó hi baixa. La Roca Balladora és a l'esquerra del camí, al damunt nostre, i a l'esquerra veurem els Tres Juradets. A l'esquerra deixarem un corriol que hi puja. Deixarem a la dreta un camí que baixa, travessa el riu Montsant i s'endinsa al Racó de la Pastera. Nosaltres seguirem el camí planer que ressegueix el riu Montsant, aigües avall. No tardarem a arribar al trencall que ens portarà a l'ermita de Sant Bartomeu. Aquí deixarem el camí que estem seguint per prendre el corriol de la dreta, que travessa el riu Montsant per un pont penjat. Seguim el GR 65-5. El corriol travessa la llera del barranc de Sant Bartomeu i puja suauement. Passarem pel mig del barranc i per entremig d'unes grans roques. Veurem a la nostra esquerra una gran balma tancada amb un mur de pedra seca i poc després ja serem a la placeta de davant de l'ermita de Sant Bartomeu.

1:45h Ermita de Sant Bartomeu (560 m) Pel mateix camí, retornarem fins al pont penjat, a buscar el camí que ressegueix el riu Montsant pel vessant esquerre.

Seguirem el camí de Margalef, riu avall, però no tardarem a trobar un corriol a l'esquerra, que cal agafar. De moment planeja, sobre nostre, també a l'esquerra, la gran roca del Bisbe. Travessarem un petit barrancó, i la pujada cada vegada serà més pronunciada; poc després el corriol fa giragonses, per tal de

superar el fort desnivell. Ens apropem al llom de la cresta de Ventadors, pugem pel vessant de Fraguerau. Arribarem en un indret que és roca nua. En primer terme i a sota nostre, el barranc dels Pèlcs i l'Engolidor; al damunt, el Pont Natural; al darrere, el barranc del Vidalbar i la serra de les Tosses; al fons, la Roca Falconera de baix i, a la seva esquerra, el Molló Alt. Per un pas entre roques passarem al vessant del barranc dels Pèlcs. Ara el corriol ressegueix unes feixes, pujant entre terra i roca, amb poca vegetació. Cova de l'Àliga, a l'esquerra i damunt del camí. Poc a poc, el senderó va decantant-se cap a l'esquerra. Gairebé dalt de la carena, trobarem un corriol a l'esquerra que, per l'obaga dels Pins Carrassers, baixa al riu Montsant, pel grau de la Cornereda, passant per la Trona. Ara tenim davant nostre la punta dels Pins Carrassers, que és cap a on ens dirigim.

3:15 h Punta dels Pins Carrassers (1.059 m) Deixem a l'esquerra el proper turó de la punta dels Pins Carrassers i poc després deixarem també a l'esquerra el camí que baixa pel grau del Llop. Nosaltres seguirem el camí per la capçada de la serra fins al Pi de la Carabasseta. Poc abans d'arribar-hi deixarem a l'esquerra el camí que es coneix com el pas de Sant Antoni.

3:45 h El Pi de la Carabasseta (1.023 m) Per aquí passa el camí que va del Toll de l'Ou a l'ermita de Santa Magdalena i s'encreua amb el que seguim pel cap de la serra. Nosaltres continuarem per la capçada de la serra, pel camí marcat com a GR en la mateixa direcció que veníem fins ara. Al llarg del camí gaudirem d'una magnífica vista sobre la vall d'Ulldemolins. Poc després del collet de Parral, deixarem el GR 171 per començar la baixada cap a l'ermita

de Santa Magdalena. Primer, pel grau de les Voltetes i, després de fer una curta marrada per veure la cova del Corb, continuarem la baixada pel grau de la cova del Corb per arribar al collet del Jaio Rafel, on prendrem una pista, cap a l'esquerra, direcció sud, fins a arribar a la propera ermita de Santa Magdalena.

5:05 h Ermita de Santa Magdalena (725 m) A partir de l'ermita de Santa Magdalena, seguirem el GR 65-5, que travessa el riu del Teix i puja fins al poble d'Ulldemolins.

5:40 h Ulldemolins (653 m)

Text de l'itinerari:

Francesc Beato

Temps de camí: 5 h i 40 min.

Desnivell:

606 m de pujada i de baixada

Dificultat: mitjana

Bibliografia:

FERRÉ MASIP, Rafael. *Serra de Montsant: Guia itinerària*. Reus: Edicions del Centre de Lectura, 1999.

MAS ROCA, Jaume. *Serra de Montsant: Excursions pel Parc Natural*. Barcelona: Editorial Piolet, 2005.

Cartografia:

Serra de Montsant. Escala 1:20.000. Barcelona: Editorial Piolet, 1999.

MANUEL DOMENECH MIR

Consulti l'estat de la neu, com arribar,
webcams en temps real, allotjament...

www.alpsaosta.com

Vall d'Aosta. Alps Italians

**Vine a descobrir els nostres
1.000 km de pistes d'esquí**

**Valle d'Aosta
Vallée d'Aoste**

Envoltada dels "quatre mil" més importants dels Alps, el Montblanc, el Monte Rosa, el Cervino i el Gran Paradiso, la Vall d'Aosta és un veritable paradís per als amants dels esports d'hivern. Amb 28 estacions d'esquí fàcilment accessibles, ràpids remuntadors moderns i ben equipats, que ens permetran oblidar les cues, i uns equips de neu artificial que ens faciliten gaudir dels plaers de la neu de manera permanent.

Podreu també gaudir, amb la calidesa que ens caracteritza en acollir els nostres visitants, de l'atmosfera calmada i tranquil·la dels petits pobles de muntanya on la cultura i la tradició es mantenen vives de manera quotidiana també per a tots vosaltres.

**ALPS
AOSTA**

Vall d'Aosta
Itàlia

+ info

www.alpsaosta.com

Alps + esport + cultura + oci

Indo*sol* *elite*

Lents solars graduades d'alta resistència
i protecció total a la radiació solar (UV)

Si vius el sol intensament...

protegeix la teva mirada al màxim

Av. Alcalde Barnils, 72
08174 Sant Cugat
Barcelona, Spain

tel. +34 93 298 2600
fax +34 93 422 7618

www.indo.es
indo@indo.es

indo
your eyes, our world